

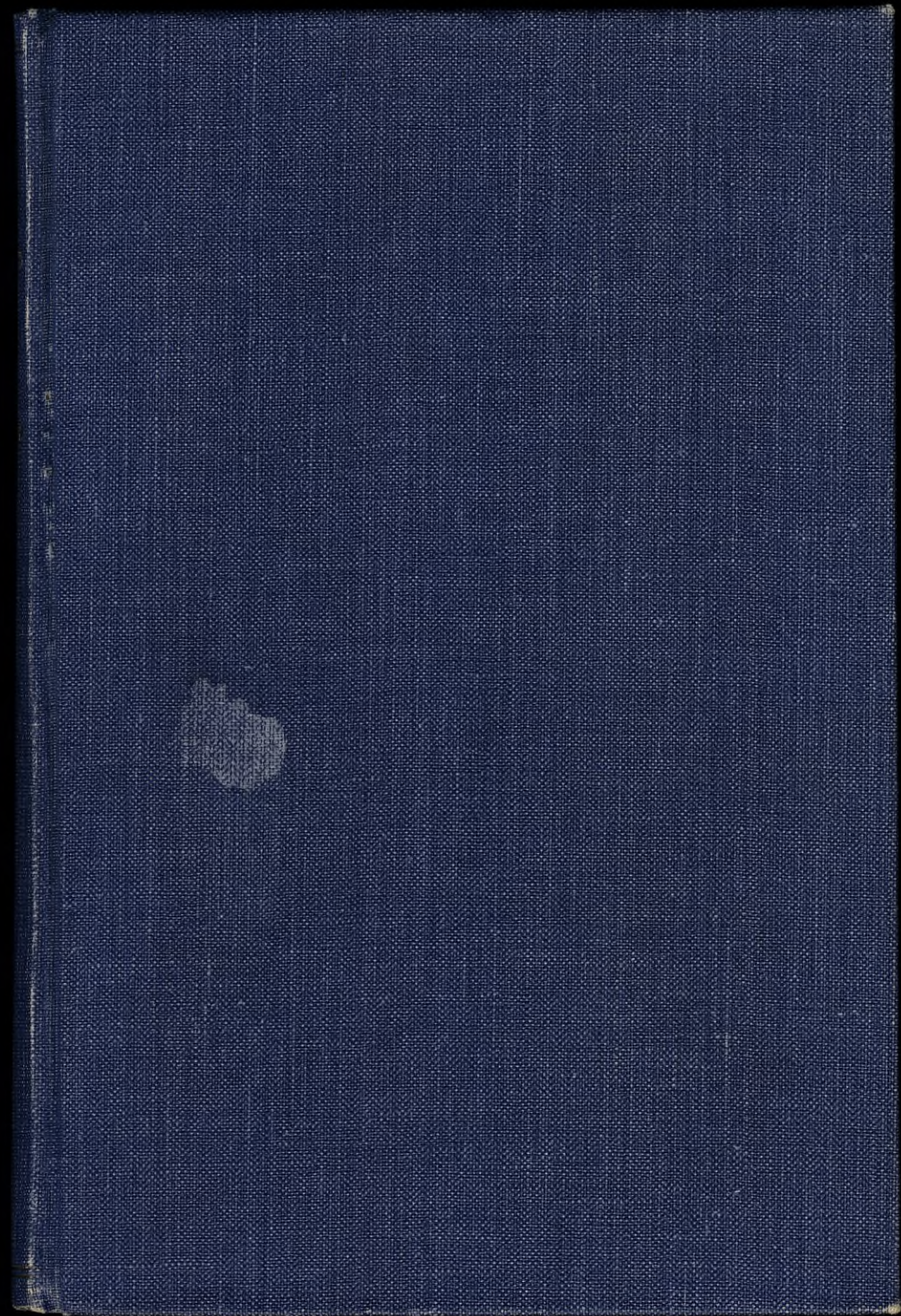
Det här verket är upphovrättskyddat enligt *Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*. Det har digitaliserats med stöd av Kap. 1, 16 § första stycket p 1, för forskningsändamål, och får inte spridas vidare till allmänheten utan upphovsrättsinnehavarens medgivande.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work is protected by Swedish Copyright Law (*Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*). It has been digitized with support of Kap. 1, 16 § första stycket p 1, for scientific purpose, and may no be disseminated to the public without consent of the copyright holder.

All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Allmänna Sektionen

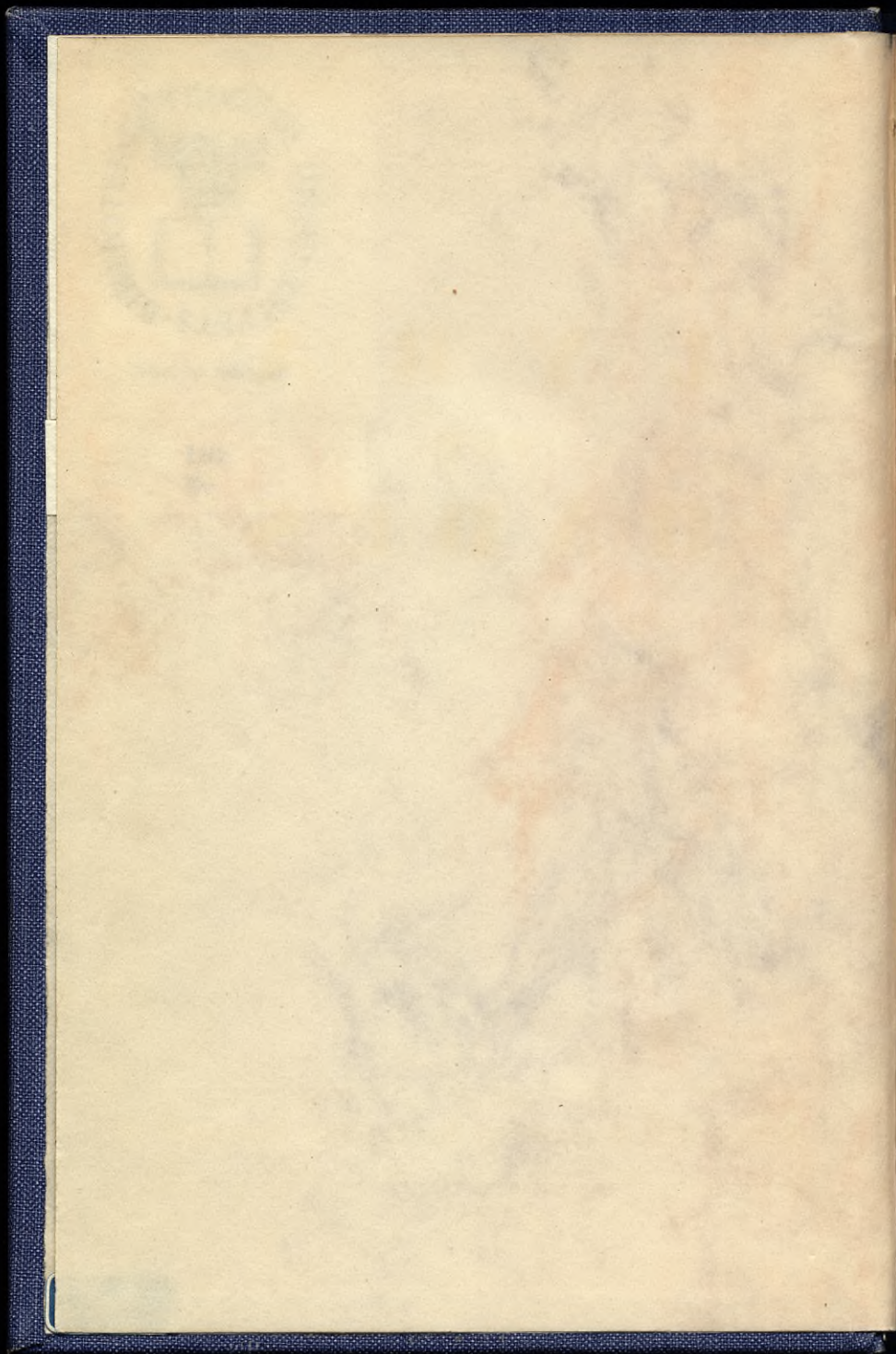
Litt.
Sv.

JOHN JOHNSON
BOKBINDARE
GÖTEBORG

VILHELM ERKELUND

WILLY R A
O O B
H A D E S

1875
WILHELM ERKELUND

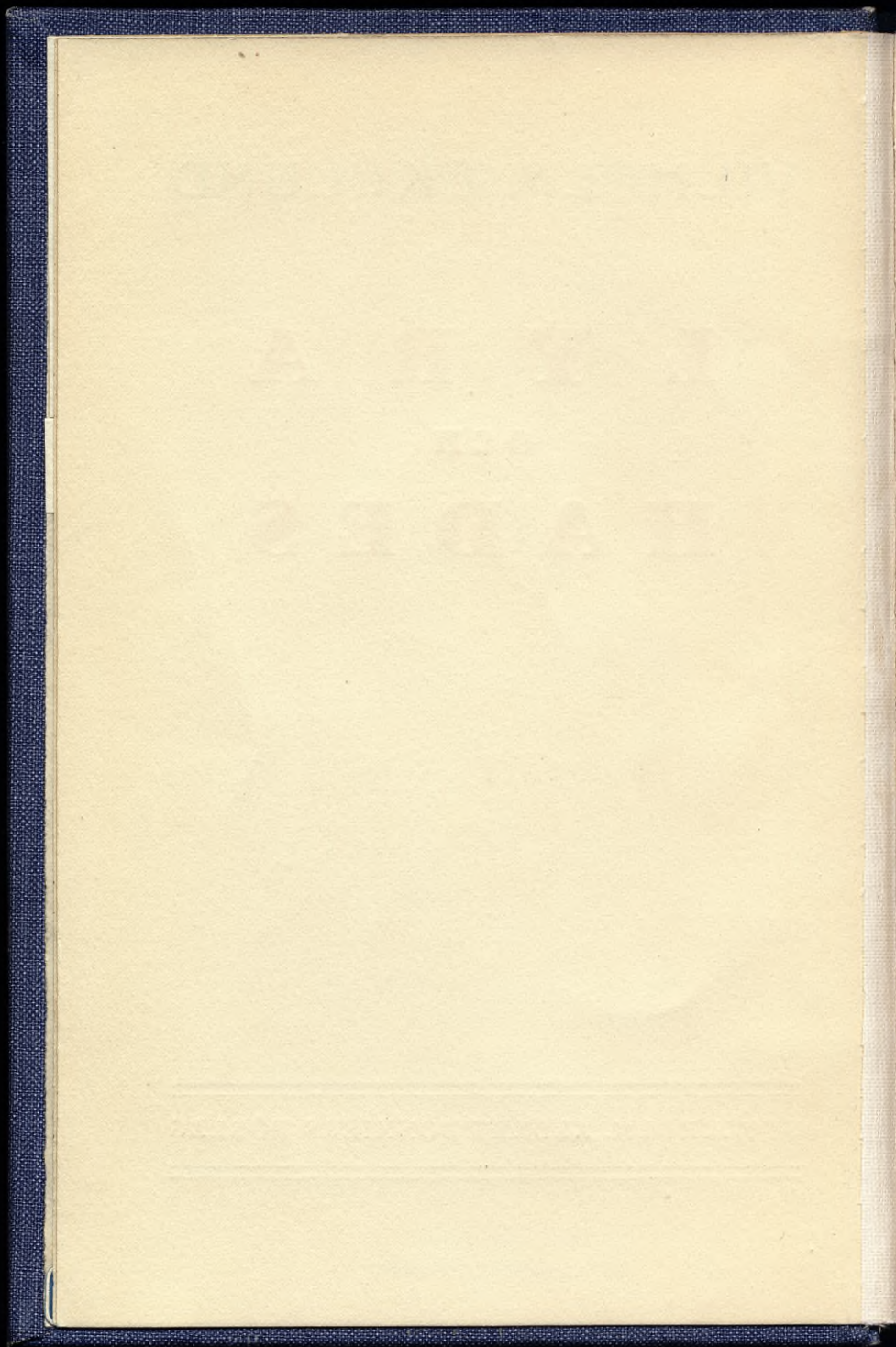
222.
Sv.

VILHELM EKELUND

L Y R A
O C H
H A D E S

STOCKHOLM. ALBERT BONNIERS FÖRLAG

GÖTEBORGS
STADSBIOTEK

LYRA OCH HADES

VILHELM EKELUND

LYRA OCH HADES

LYRA OCH HADES

AF

VILHELM EKELUND

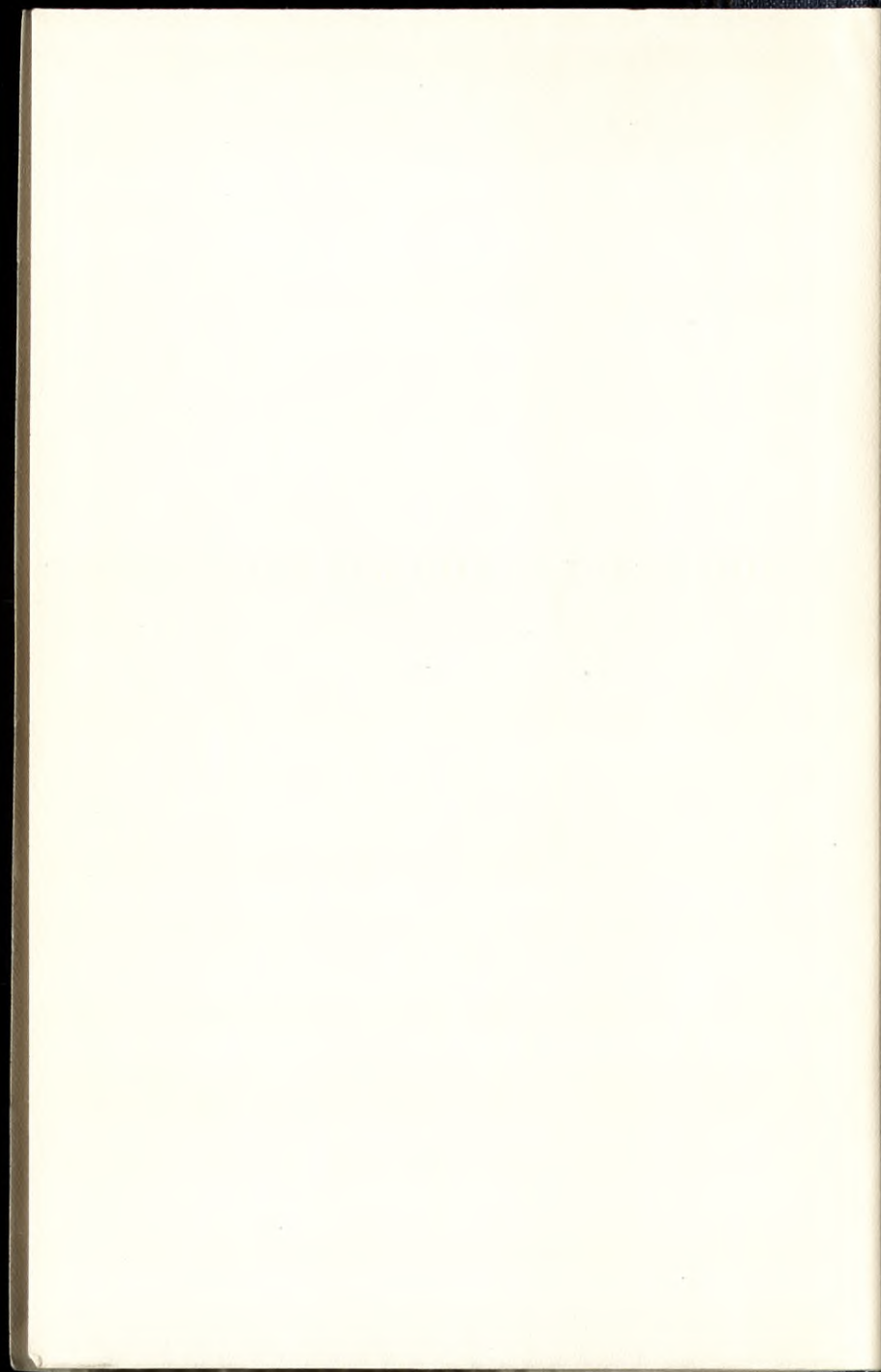
STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Copyright. Albert Bonnier 1930.

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1930

Hugrunor — stormrunor

1.

Vi spela alla i samma bur: *alltså* böra vi hysa välvilja mot hvarandra. Det är en naturlig konklusion, tycka de flesta. Några tycka det är en konstig konklusion. De blunda och tiga. Men innerst inne hvisskar det: slakten är värst.

2.

Man säger att magen är uppfinningsrik. Sura ögat är det i ännu mycket högre grad. Hvad har ej världen — i samhälle, moral, filosofi — haft *det* att tacka för!

3.

Det vore väl egentligen bara de mogna som skulle ha lof att vara uppriktiga. Ty hvad nytta är det för världen, att den sure och omogne är uppriktig. Men de människor som kommit till någon mognad.. hos dem visar sig visst detta bl. a. däruti, att de tvifla något

på denna mogenhet — och kanske ofta nog också däruti, att de tvifla t. o. m. på den stora vikten af — uppriktigheten.

4.

Bekännare äro farliga. Bekännandet göra de lätt till *métier*. I yrkets intresse synda de: för att beständigt — *ha* något att bekänna. Yrket ger dem det goda samvetet.

5.

Sin själfbelåtenhet öfver att ha genomskådat andras själfbelåtenhet tyder man som höjdsinne, renhetssinne och bevis på en hög stils känsla.

6.

En stor författare kan på en gång fylla ett visst behof af sanning hos allmänheten, och på samma gång ett annat, mäktigare —: behofvet af falskhet. Bättre är det nu en gång icke beställt här i världen, vare sig med allmänheten eller den store författaren.

7.

»Ledande andar» ha fått bittert känna, att ingen grop är så bitter, så svår att krafla sig

ur, som den man gräft åt andra — och själf, med och utan sällskap, gått i.

Det är de riktigt genomraffinerade som gå i de gröfsta fällorna.

8.

En god misströstan — bästa form af förtröstan.

Principers näring heter nederlag; principer *kräfva* nederlag.

9.

Hårda föresatser — spröda föresatser! — En föresats, som skall hålla, måste ha något af lifvets egen atmosfäriska — flytande! — karaktär. Icke ens med din egen trolöshets svärd skall du kunna hugga af den. Den måste vara trolös — som lifvet!

10.

Sårnöds gudar: — Tid och Tukt.

Det svåra får man bukt med genom att — hålla sig till det. Vid hvarje steg betänk och gör dig klart, med hvilka makter du i detta ögonblick, vid detta steg ingår förening. Kommande dag skall gifva dig underrättelse.

11.

Så mycket spyflug-otyg i detta lifvet...!
stönar man.

— Hvem vet, om ej hvad just det där otyget
älskar, och som så oemotståndligt *drar* —
kunde vara just din så obestridligt fina, så
subtila, så allrasomälskligaste *personlighetsdoft*?

Vill man komma till uppgörelse med en
krank misstänksamhet, eller åtminstone skaffa
sig lindring, duger det att pröfva att ställa sig
rätt energiskt den frågan på lifvet: var jag
någonsin *nog* misstänksam mot mig själf? Det
har funnits de, som ur den frågan fått, till sin
öfverraskning, känna ett mäktigt fridsbegär växa
upp i sinnet.

12.

Så snart du har makt öfver dig själf, är du
en inspirerad, en rik.

Makten öfver andra, nämligen den hjälpande
makten, vann ingen annat än genom makt öfver
sig själf.

13.

Det är nu något som icke kan undvikas för
den som till något duger här i världen, att
han kommer i vägen för många.

14.

Tydlighet, d. ä.: erfarenhet! — erfarenhet af grundvillkoren för ett djupast verkande, — det bindande och lösande, det bindande-lisande, som vi kalla Smak.

Intet kan gifva oss svalka, intet bringa renhet öfver inre och yttre ställning till mänskovärld — intet annat än ständigt uppehållen, ständigt ökad tydlighet.

Gynnad af ödet mer än alla är den, som klart erfar den höga stilen och besitter klokhet nog att upprätthålla sig denna erfarenhet värdig. Världsvana, lefnadsskicklighet i egentlig mening vore härifrån att räkna.

15.

»Jugend hat *keine* Tugend!» Men med tiden bli vi gamla räfvar alla: det kalla vi — Tugend.

16.

Hur långt man tänker? —

Just så långt, och icke en hårsman längre än — geschäftet tillåter.

— Men det finnes dock *något* — ännu i vår tid — som kallas och heter — sanningens lidelse?

— Visst finns det så! Och var vid godt mod: äfven geschäftsförnekelsen kan det göras geschäft med!

17.

De bäst allvarlige ha *därför* älskat allvar, att till allvar hör så otroligt mycket af — pojkhumör.

18.

Det gifves inre konflikter och motsägelser, för hvilkas lösning (d. v. s. öfvervinnande, bortfejande ur synfältet knappast något ställningstagande duger än det, som grundar sig på ett visst allvarligt pojkhumör. Sol och fri luft — förmågan att förbehållslöst hängifva sig häråt, med hela sin varelse hvila sig intill denna elementariska glädje, detta är den klassiska reserv, som ofta är enda medlet att återställa medvetandets grundplan till utslätadt jämn naken friskhet, som ger oss *rätt* — trots alla nattens »blue devils», trots hela lifvets hårresande motsägelse.

19.

Lifvet är *för* allvarsamt, *för* skrämmande!
Hur afväpna detta allvar, detta fruktansvärda?

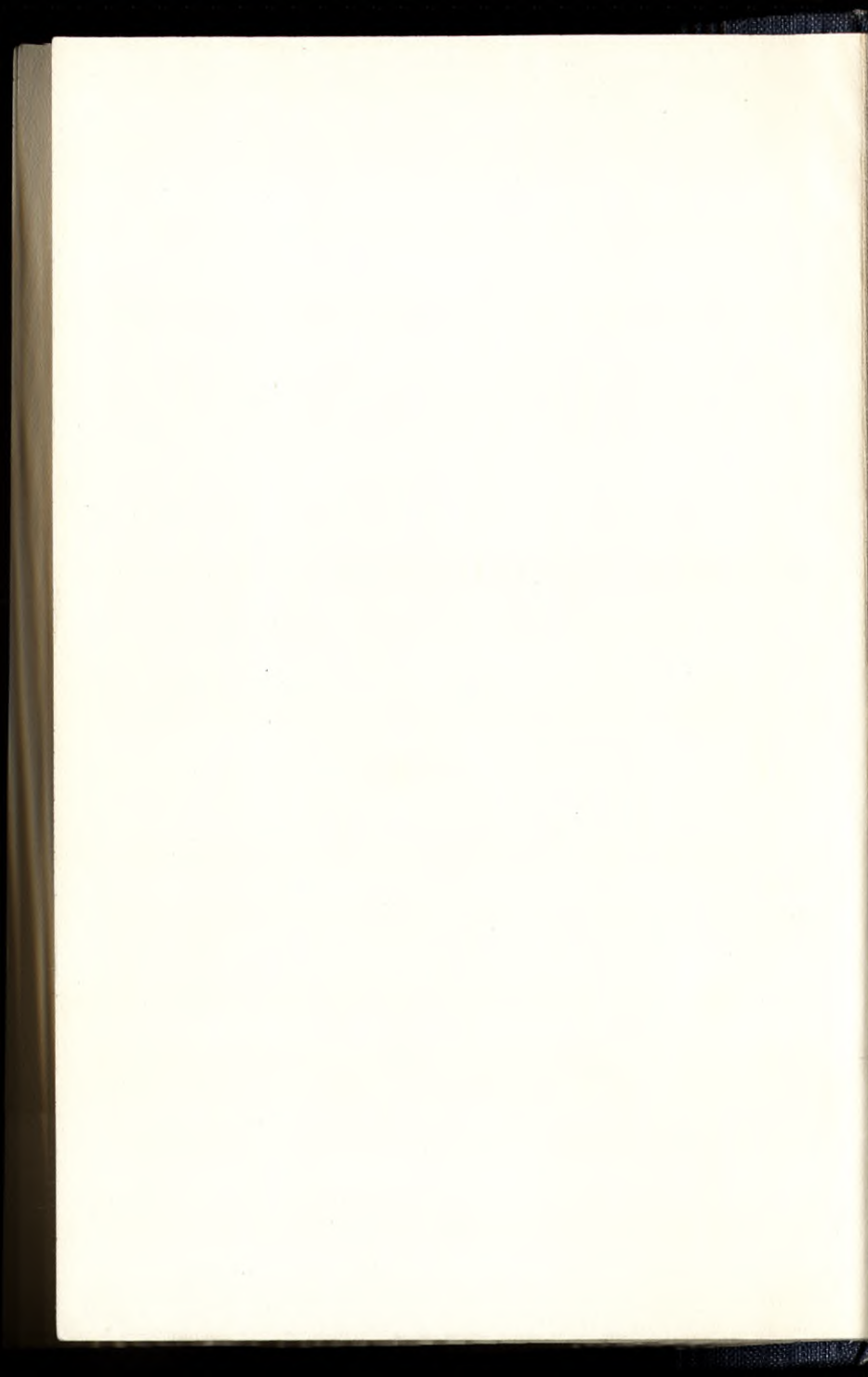
De bäste ha endast haft ett svar —: genom att taga det — på allvar.

20.

Ty allvar stillar; allvar är svalka och balsam för sår som gå djupt, gå till oåtkomligaste djup af mänsklig stolthetssmärta; allvar vrider udden från vårt hjärta af det fruktansvärdaste af allt för en människa: misstanken att mänsklig belägenhet *kunde* vara något som ej egnade sig för att ses från värdighets fordran.

Energier

Wir wollen das sanfte Gesetz
zu erblicken suchen, wodurch
das menschliche Geschlecht
geleitet wird.

Adalbert Stifter. 1852.

21.

»Tiden går fort», säges det — och sådant låter
man lura sig af...

Hur fort den än går, är det dock endast den
långsamme (hur rask han så är!) som, *cunctando*,
håller den djupt fast, utfylld, uppfylld.

I engelska språket är en ädel känning av detta:
i dess ädla uttryck för *takt*, nämligen —: *time*.

Keep time!

22.

Den som ej förstod att förlora tid lärde aldrig
att vinna tid.

Icke försöka att få mer än man är värd att
få, — *men* försöka att få detta! Hvad var det
som låg på botten af så mycken spartanskhet,
hållning, spänd och sträng aristokratism? Ett
sträft filisteri med sitt onda sura öga.

2. — *Ekelund, Lyra och Hades.*

Det musiska problemet i en människa: att förvärfva sig rätten till — flit.

23.

Att ha lyckats utestänga det icke-behöriga (enligt din högsta erfarenhet icke-berättigade) är en väg till maktutvidgning och energifördjupning, mot hvilken snålheten har satt mörka varningstaflor i vår natur.

24.

Två ting måste vara mig kostbarare än allt: tid, tro. Genom och uti hvarandra blifva de till.

25.

Färd och återhållsamhet. — Äfven i det mulna, det fattiga, det bistert-grå var *färd*. Det varsnar du — med smärta — i samma ögonblick du gifvit vika för ett värdelöst befriande.

26.

Var öfvertygad om, att till den egentliga och stora tydligheten hör mycket af sådan sorglöshet och oberördhet som knappt nog får göra

anspråk på att tolereras — än mindre respekteras — i den europeisk-amerikanska bildningens luftstreck. Ty låt inte lura dig af dem som tala varmt om dessa ting! — de skulle ej fördraga dem i sin närhet. Men de äro goda nog, när det gäller att rifva en besvärlig struggler under näsan med något välluktande —: då bli de plötsligen så rara och dyrbara och imponerande . . .

27.

»Vilja!» ropa de. Men viljan är en Numahemlighet. Som visdomen. Aristokratisk — som lyckan. Viljan hör till stora världen.

28.

En »bred natur», som det heter, konstitueras i allmänhet af villkorens ytlighet, deras ringa djup, intimitet. Där af äfven — under omständigheter — en s. k. bred verkan, bred och — ytlig. Däremot skönjes ofta med tydlighet en karaktärens *res angusta domi*, på egnaste förhållanden byggda villkor, bakom en verkan af magisk-genialisk art. Sådant ter sig för det vanliga och oöfvade ögat såsom fattigdom, tröghet, mörker, lythet —: historien om genialisk uppväxts

dunkel, förbiseddhet, dess våndefulla strid för att icke bringas att misstaga sig om sig själf, dess slutliga tillbakakastande på *sina* villkor.

29.

Kom ihåg att det ofta är i atonierna som vakttjenst pröfvas djupast. Ty konsten att lefva spirituellt beror också till en del på en annan konst: att med vishet kunna bära, att man icke *alltid* kan lefva spirituellt. Man måste alltid kunna appellera —: till ande, till de högsta minnena. Men att endast med stöd af ett upplefvandes factum, som nu är ett kallt schema blott, kunna upprätthålla sammanhanget med verkligt lif — det kan under omständigheter vara djupare prof än hårda och spännande afgörelser.

30.

Det svåra får man bukt med genom att *hålla sig* till det —: med smidig, labyrinthisk method, som underhåller lust. Ty list föder — lust.

31.

De punkter i ens lif, där man känt klart — som en uppenbarelse — sin krafts *möjlighet*, äro

de afgörande. Det samlar sig kraft om deras minne, och, håller man det minnet i helgd, kan man gripa tillbaka därtill såsom ett samladt förråd. — De beteckna något helt annat än arbetsresultat; och det hör nog också till undantagen att sådana minnen anknyta sig till verkstadsområdet af vår tillvaro. De ligga öfver lifvet likt lärkeklangen öfver fält.

32.

För flit var väl ofta *det* det afgörande: att hålla möjligheterna för flit i hägnad och vård. En dag är aldrig förlorad, när den icke rifvit upp fäste och stöd för en kommande.

Ty den ädla girigheten af verklig flit har framför allt ett afseende på hela din naturs ton och klangbotten — begäret att hålla denna grund oskadd, hel, helgad. Bekymren för ett plus och minus af arbetsresultat göra sig här föga kända.

33.

Att dager i anden (i blod och nerver!), hvarförutan du intet eger och håller, beror af den anspråkens dämpare, som just din kärlek till denna dager åstadkommer och håller i kraft

och verkan: den erfarenheten hör till de mänskliga grunderfarenhetens skattkammare, hvilka i orubblig tydlighet skina upp öfverallt i historien, hvar helst stora energier egt rum.

34.

Det suveräna *tidsfördrifvet*, att förvandla ögonblick till timmar —: lifvets höga skola.

35.

Cunctator. — Göra sitt bästa, och taga människorna som de äro! Så Lichtenberg. Det är sann klassicitet; det är ej annat Ennius utsäger om Qu. Fabius:

nenum rumores ponebat ante salutem.

Det är mannsinne och vishetssinne: aretá på musisk grund. Till all hög list, all hög stratägi hör långsamhet. *Cunctando!* — framför allt i din vrede, din bitterhet. Den som är rätt snål mot vreden, stor egoist — contra allt hvad vrede heter — han har väl förspändt!

36.

Linjer och banor ligga dig öppna. Hvilken linje är ej *den*, som i en obruten hängivelse

åt den stora erfarenheten och synen af musiska krafterns stilla fina — och dock så väldiga! — kamp mot anarki och upplösning öppnar sig!

Linjer och banor! Men endast så vidt du *är* själf dessa linjer! Ty annorlunda står din kunskap icke att hämta. Med öga, med andning! Icke en underrättelse — ej ens från böckernas blad — är du i stånd att hämta dig, om ej hela din varelses lif är vigdt åt härskargudom af musisk lag.

37.

Af besluts-kraft är glädje beroende, på allra innersta, allra ömtåligaste sätt. Därför kan det vara farligt att svika t. o. m. sådana beslut som gälla mindre viktiga förhållanden.

Hur man plumpat ned i vår tid all finare asketik! Hur man med »glädje» mördat glädje! hur man med »frihet» skurit af frihetsnerven!

38.

Bland hemligheter af enklare slaget (och därför just filosofiska —) torde de, som hänföra sig

till värdighetskänslans intima behof och sårbarheter (vanskligheter af eget-personlig färg) vara af synnerligt värde att hålla vakt om. Man får därmed ett regulativ för dags och lefnads hållning, starkt och enkelt i all sin skenbara undandragenhet. Det följer dig — dit inga blickar nå, och där du är trygg för hvarje lyssnare — och är det ej egentligen där det gäller, som allvarsammast!

39.

Improvisera — Det är det de falla på! Och medlidsamt blicka de ned på »tråkigheten». Ana ju ej att för den, som har spännkraft i sinnet blir beständigheten till improvisation — en enda gyllene, hel; att för honom är det, som lifvets fulla måltid dukats — medan de svälta i snask.

40.

»The mind is its own place —»

Hvad äro anspråken? De äro dina utdrifvare från din rättmätiga starkhets hem.

Utplåna dig. Och du är hemma.

Du bor i en kammare, ett par meter från

marken. Gör dig låg — och ingen borgherre
bor större, bor friare, högre.

41.

Från afsikt, list, spel kan steget till det äkta
oförställda omedelbara vara långt mindre än
man tror. Ja, från spel kan det vara nära till
— *spel*. Rent spel.

Först det simpla maktbegärets riktiga ut-
räkning, att för den verkliga kraftens skull
måste det onda utdrifvas. Därefter — när
stjärnan är huld — en äkta och säll kärlek till
den goda rena milda makten. Hur fullt af död
är ej lifvet!

42.

Det är med den poetiska, den konstnärliga
sidan af en natur man har att skaffa, då
man ser den yttra sig i dess förhållande till
klimatiska behof och régime. Det är under
känslan af sig själf såsom hemlighet, såsom
outforskad möjlighet en människa häri be-
finner sig drifven. Det är ingifvelses och uppen-
barings mysterium som i denna hängivelse,
passivitet, kvietism gjort sig förnummet i hela

den kvinnliga och moderliga sidan af den konstnärliga naturens psyke. Hos de stormigaste, våldsammaste och fruktbaraste ger den sig till känna, denna maternitetens mystär: Luther, Nietzsche. »Ideo est passio optima actio.»

43.

Där talas om vissa konstnärer — såsom märkliga undantag från regeln — hvilka »producerat ur lycka». Man kan ej tydligare ge besked om sitt främlingskap i konstens värld, världen af ädel chasteté, aristokratiskt *kairón*.

44.

Det vackras skådeplats i denna världs verkliga historia, skådeplats i historia och minne:

som en stor lekplats — med barns kringströdda saker hvilande rundt om, i gräs och grus — öfvergifna byggnader och hägnader, skärfvor, sten och blomster. — Fågelsång, tystnad.

Disiecta membra . . . Ja, just så blir ett vackert, ett vackert — *mänskligt*. Just så är det stora och vackra på denna jord —:

losgerissne Blätter eines grossen Kranzes.
(Platen.)

27

45.

Produktivt verkar en författare egentligen först då, när han förstår att icke endast packa sina rader, utan också att packa in mycket *mellan* sina rader.

Det är mellan raderna du vinner dina bästa läsare.

46.

Ett klassiskt *sparsamt* har till förklaring och förutsättning en lidelsefull kärlek till beständighet.

47.

När uti en människa *behärskning* blifvit till något utomordentligt (något af utomordentlig tydlighet), då var öfvertygad om att en utomordentlig kärlek till *beständighet*, till upptagenhet, samlad hel och full färd har legat inunder.

48.

Långsamheten, utbredandet (: *cunctando*) — just den *intensiva* karaktärens problem, den lapidariska *stilens* problem! Där livvets gratie

öfvergett oss, där har ock sanning öfvergett oss, vi må vara hur blixtrande som helst, vi må strö ut »sanningar» med båda händer.

49.

Är »troskraft» något annat än det förhållande af afstånd (genom personlig tukt, enkráteia) som utgör *ditt* sanna afståndsförhållande? När detta förhållande är upprättadt och har vunnit bestånd, är din färd och din bana gifven likt planetens. I denna enformighet af likasinnadt ligger allt klassiskt, lifvets djupaste möjlighet.

50.

Tag ej fel om detta: att hvad det är som gör att du kan bygga ditt lif upp — lif och lifvets stunder — det skall synas dig ofta i förvillad syn som ett alltför ringa, något för hvars skull det icke varit lönt att kämpa lifvets kamp. Men det inre handlag, hvaruti och hvarigenom *omgränsande kraft* ligger, kommer till rörelse — den är den lifvets frukt som de största ha skattat som det största; den kraften, det greppet, det på en gång afvärjande och sammangripande,

den rörelse som satte dem i stånd att vinna *sitt* afstånd, och därmed *sin* egnaste energis rörelse och lycka —: denna ringa och fina sak var det, hvad de innerst prisade, då de förklarade lifvet högt värdt att lefvas och bäras. Därför slå vakt härom — vakt om din själs egen kraft till musik: där allena är du människa, värdig, värdig att lefva. Det andra kan endast *härigenom* röra dig, hafva något att skaffa med dig.

51.

Tyrannens egentliga karaktär ligger för Plato däruti, att hans *vilja* är fjättrad; han är afskuren från åtnjutande af sin viljas verklighet, »njuter» i stället en gyckelbild däraf. Det stora dumma tjufstrecket... Tjufstrecket som vrider oss härliga vapen ur handen och ger oss eländiga stickor i stället!

52.

Denna väg, vägen i uppmärksamhet på det lillas och hemvandas förödelsemakt, finner man vara oansenlig sak — *därför*, i själfva verket, att man ej pröfvat den till grund, — *därför*

att man alltid uppgaf den i förtid: innan den växte in i oss till linje och linjebildande makt, blef till en retelsebana som underlade sig alla retelser och tog dem i sin tjänst, retelsebanan, linjen *Stål*.

53.

Den andliga såväl som den fysiska diätetikens kardinalpunkt, summa och hemlighet hos en författare låter mycket väl uttrycka sig med ett mycket hvardagligt ord, som egentligen aldrig borde kunna blifva missförstådt, men som ändå nästan alltid blir det —: samvete.

Hvarför utöfvar det religiösa förhållandet, den religiösa upplevelsen, en sådan dragningskraft på män af högsta världsliga kulturideal?

Det är i själfva verket det religiösa förhållandets grundform som ligger bakom sådant förhållande till kultur.

Det är deras naturs ömtålighet, noggrannhets lidelse och lidande, deras samvetes mysterium, som det religiösa förhållandet lofvar dem nyckeln och lösningen till.

Deras inspiration är hela deras naturs finaste, klaraste villkor, deras naturs samvete!

54.

Så tänkte dessa människor om sina högsta ögonblick, sin ädlaste erfarenhets stund: vill du kunna *binda* ett sådant ögonblick vid dig, binda dig det till beskydd och fortkomst, till fruktbarhet, framtid, bana — då finns intet hvarmed du bättre hugfäster denna skatt och arcanum än med ett offer.

55.

För att en föresats må kunna hållas, måste framför allt *enkelhets*-karaktären (det konstlöst-stora i dess frihetsverk) hållas ren för sinne.

56.

Märk, att det är den *första* upplevelsen i det afgörande som innehåller kunskapens *helhet*, helhets-uppenbarelse. Därför trohet mot detta minne.

57.

Bästa skyddsmedlet, det som bäst ger *hud*: icke régimen, icke läkekuren i och för sig, — nej, tålmod-spänningens glädje, som lägger

hemlighet och sol af hemlighet värmande omkring oss: hemlighet som gör hård, glatt, — afväpnar.

58.

Till att stå öfver geschäftet — därtill hör mycket mer än det, att man ringaktar penningen.

59.

Epikurismens stränghet beror af energi-lags stränghet. Och energi-lags hemlighet konstituerar — *lust*.

Alla, som ana denna hemlighet (energilags) och forskande lyda densamma, äro besjälade af samma gudomliga egoism som Goethe —: själfuppgifvelsens egoism! Ty hvad är det för ett själf som uppgifves? Det är det själf som strider mot energilags hemlighet, förmörkar villkoren för dess tydlighets uppenbarande, undandraget villkoren för lust deras näring.

I intet är du säkrare bevarad än i — *lust*. I intet är du aflägsnare från den säkerhet som Shakespeare — musiska lagars kännare — kallat människans farligaste fiende.

Om det nu verkligen skulle förhålla sig så underligt, att de stora... de tigerkloiga försakelserna kunde göras oskadliga och lätta genom de helt små, — genom ringa afståelser och — uppskjutanden! Sannerligen, Frihet är ett underligt rike, och dess energiers sällhet, dess högtidlighets ether kan bygga upp sin dôme i själen på spänningskraften ur förhållanden som se mycket litet högtidliga ut för våra ögon.

Såsom öfvare allena är du Tillfällets rätte dyrkare.

Såsom öfvare allena är du Tillfällets gunst värdig.

Allt måste du ha till skänks — *så*.

Kanske äro icke så stora, ej så utomordentliga källor af sol hos vissa karaktärer och naturer erforderliga för att kunna blifva verk samma och kända till välsignelse i världen — för sådana karaktärer i all synnerhet måhända,

för hvilka återhållsamhet och behärskning äro det magiska trollspö, vid hvars beröring krafterna mångdubblas! Mången rikedom, som lyste och värmdde i världen, bär tecken af att ha varit frukten af djupt följda erfarenheter om detta förhållande.

63.

Och det är icke sannt, som mången sagt, att små omgifningar nödvändigt göra oss själfva små. Nej, där var ofta mycket af »lavlandslivs» smyginstinkter som gömde sig under dessa flyktinstinkter. Ibsen visste att han måste betala, — men ville också ha betaldt för att han betalat! Och det hämnade sig. God är lefnadsomgifning att räkna för, i den mån den minst egnar sig att slappa och döfva den fruktan som blott i vaksammast upprätthållen betalningsinstinkt kan släckas. Trång, småsint, afunds- och ondskefull omgifning med allt sitt hån och oförståelse kan här göra bästa tjänst och för vissa karaktärer blifva just det höglandsklimat de trånade efter.

64.

Rik — endast genom att underkasta sig villkoren, *sina* villkor. Ser detta ut som trång-

het, som torftighet, som armod, — så märk på denna vink, just dessa tecken! Och var ej den dåre som går föraktfullt bort från stilla gråa enkla ting — stilla grå som sagans väsen —; lär ditt öga skattsökarens blick, dess långsamhet, dess kärlek. Det är endast för sådant ögas sol de öppna skattens värld.

Nyckel till Musiks värld heter *γυναι σαυτον*. Och detta *själf* är dina villkor, villkoren för att *kunna mottaga*.

65.

Tro ej utseendet. I all högfärd ligger en fysisk jämviktsrubbing, djup latent ohälsa. De verkligt starke äro de tillfrisknande: de från »lifvet», till lif tillfrisknande.

66.

Hur sköna äro ej en god människas rörelser. Hvarur kommer detta? Ur frihet.

Värdighet och Frihet: genom sann låghet, d. ä. rörelse kring medelpunkt af ande, af kraft. I sann låghet är du låg — såsom jorden i sin bana. Den som i värdighetskänslas renhet icke gör sig medgifvanden, icke förbehåll, han eger banan, han är i lufs rikedom, han är.

Mörka, fasta och täta: så måste jag tänka mig de karaktärer som inom sig ega största möjligheter af ljusverkan. Och framför allt: af sina egna verkningar fingo de ej låta rubba sig, ej låta uppehålla sig. Ty hvare låg deras behärsknings hemlighet? Däruti att de voro behärskade af sin bana.

67.

»Ett diminuendo på mig sjelf, för att låta andra erfara ett crescendo, har alltid varit en af mina sällhets planer». — Se här hur en maktvilja yttrar sig — en soldrucken energi, sollustig och sollistig — som månget stort genialiskt rofdjur kunde afundas — Fredrika Bremer!

68.

Det hemlighetsfullaste af all konst: konsten att skapa sol. De värdefullaste af alla människor: de hemlighetsfullaste.

69.

»Eigentlich kommt alles nur auf die Gesinnung an».

Ville man komma saken närmare, kunde

man säga: *Oekonomik der Gesinnung*. Man kommer då, nämligen, det konstnärliga, det musiska betydningssyftet, det i ren mening produktiva lifsinnehållet af satsen längre in på hjärtat. — En kommentar som visserligen måste vara både meningslös och vidrig för alla andra än de få, som i Goethes sista och radikala klassicitet, sådan den förkunnar sig i Faust II, bref, poem, aforismer, vilja se den Goetheska andens secretissimum serenissimum, hans världshistoriska sigill.

70.

Det elementäraste är det äfventyrligaste, aflägsnaste. Den synen ligger under all stor poesi, allt stort lifsafslöjande.

Därför — älska att se i allt, känna öfverallt den isande tomheten, den frånögda tomheten af allt makt- och äre-fikande! Ty denna smärta och denna fruktan är tuktomästare till låghets väg, — syn.

71.

Visst finnes det en god genius, skyddsande, ledsagande ängel: det är den, som lär dig veta

öfver allt annat hvar och på hvad villkor din inre säkerhet är — och lär dig föredraga denna ort och dessa villkor framför alla andra, de må vara hur prunkande som helst.

72.

Det är ur torrhet och kyla i själen som det slags sentimentalitet uppstår, som ungdomen kallar ett tragiskt. Och just torkan och kylan — filisterväsendet — tror den sig djupast förakta. Den anar ej de slagregn, i hvilka en människa blir nog »torr bakom öronen» till att fatta vinsten och ljuset af att icke hysa medlidande med sig själf.

73.

Kraften att genomföra sina afsikter beror af kraften att hoppas, — som alltid förhåller sig till erfarenhet, öfning, régime.

74.

Se till de ömtåligaste behofven; tag vara på dina misstankar af det slag som gäller det ostillbaraste, det hetast-fordrande —; däraf göras de

bästa näten. Därpå göres understundom t. o. m. det, som är nätet öfver alla nät: Tro.

75.

Det mänskliga sundhetstillståndet tyckes ligga i en viss jämvikt af otillfredsställdhet med sig själf, sitt äkthets- och redlighetskrafts uppfyllande. Dock så, att en grad för litet af denna otillfredsställdhet utsätter för svårare rubbningar och sjukdomsfaror än en grad för mycket.

76.

»Utsläcken icke anden!» — Det är dina underrättelser du har att lefva utaf: de underrättelser allena, om din egendom, ditt värde, som du själf — ur dig själf, tack vare öppethållande af dessa underrättelsers väg, är i stånd att hämta dig. — Tillstäng då icke vägen för egna underrättelser!

77.

Att en gröfre stimulus medför i längden aftrubning, slutligen okänslighet och omottaglighet för en finare, spirituellare: det förhållandet, så bittert det än må vara för hvad

man kallar en »ordentlig karl» — och en god nordbo i all synnerhet — torde visst ändå inte kunna lämnas alldeles ur räkningen . . .

78.

De subtila gnistor, de *ignes*, hvilka framspringa hemlighetsfullt, såsom ur en omedveten minnesmassa i själen från en fornexistens, de tillhöra endast en stadigvarande trohet mot klarhetens rike. Dessa ljus äro mera än »stämningar». De stå i noga förbund med, och äro förberedelse och näring åt de medvetandets högsta lustförnimmelser som tillhöra tankens och forskningens lif.

79.

Hvad som mildrar, hvilat *tenor*, låter den sjunka ned och blifva gömd för vakande ljusets ansträngning, osynliggjord i ett förnyelsens bad — det icke neka sig! Men om den lockande glömskan skulle visa sig i bakhåll vara rufvande öfver ett yxhugg att gifva denna ditt väsens hufvudlinje och hjärteströmning, din grundhållning, ett långa tider mattande och svårläkligt sår — då hellre neka sig hvad äfven för sådana människor, som du aktar, synes oskyldigt.

Ett nekadt, ett försakadt kunde vara den fjäder i ditt inres byggnad och dess verk, hvarförutan *det* icke kom till blicksamladt lif och resning, som var ditt egnas, din oersätthets märke i världen och oantastlig jämvikts hemlighet. En propreté af sådant nekadt innebar kanske just det blandningselement i din lefnadsdryck, som skulle komma hela blandningen att nå den fullkomning som var dess högsta möjlighet; — en propreté af sådan medvetenhet kunde för dig just, för *din* lefnads firmament vara det outhärliga villkoret för dess blanka resning.

»Kristendomen skall vara ett ferment i tiden»!
— Hvad betyder det? Det betyder rätt och slätt: kan vi inte få *geschäft* af saken — hur i Jesu namn skulle vi så kunna ha något med kristendomen att skaffa! — Ingen asketism, ingen quietism! »Allt är rent för de rena, och intet är rent för de orena». — Jag tänker att den som har att slåss med spöken (och det har just en *människa!*) han har det nog i allmänhet bäst

och gör nog bäst uti att hålla sig för en af den senare sortens och därefter rätta sig. Kristendom — i kärna — stammar därifrån vi alla stamma, rena och orena: från den erfarenhet som ligger i orden »köttets sinne är döden» — från Östern, från Pythagoras, från Plato. Är en gren — men heller ej mer — af det stora mänskoträdet Inre Erfarenhet.

82.

Om man säger: »vaka och bedja!» eller: »niemals sich gehen lassen!» — hvad är skillnaden?

Men i detta blef människan människa; här klappar all verklig historias hjärta. Här tände de facklan, alla som törstade till frihet.

83.

Det är den svaga egennyttan som kommer oss att träda ut ur vår natur — och förlora vår kraft. Det är den ädla själfviskhetens väsen, den klara insikten häraf, som allena är i stånd att göra oss rika. Denna insikt ha grekerna kallat musik.

Hvar är det kraft vissnar? I våra förbehåll: de medvetna, de hemligt-medvetna, med vår inre varelses syn och andhämtning sammanvuxna. — *Hic murus aheneus.*

Hvari det brister?

Det lär nog vara insiktens klarhet det brister i —: insikten om det rena spelets *fördel*.

Vår insikt kommer öfver oss endast som en ingifvelse, en vision, plötslig, åter upplösande sig.

Insikt måste befästas. Hur? Genom behärskning och öfvervinnelse på musisk grund.

Ett anteciperadt fiendtligt kan jag blifva herre öfver och vinna styrka af; men säkerhet (sorglösheten) kan föra mig till undergång. Därför andas mitt väsen friast, ser mitt öga bäst i en mörk glans.

Att lysa in *där* — obevekligt lysa in, där dina hemliga förbehåll sitta gömda: det är

väcka till makt allt hvad lif har djupast af det äfventyrligas möjlighet.

87.

Hoppet om den djupnade horisonten kunde ej blifva till verkligt lif, så länge utsikten att åter och åter få på *samma plan* genomgå uppväckningarnas, de stingande påminnelsernas gälla stormil stod för ögat. Åt dessa uppvaknanden måste genom hela lefnadsplanets höjning vinnas ett mildrande ljus, en hoppets lindringsdager i den säkra känslan af planets förändring, förflyttning. Först så kunde horisont blifva till *ton* — öfvermäktigt betvingande äfven det plötsligas, oförutseddass grälla och skakande hån.

88.

De nya linjedjupen i din horisont: i och med det totala försvinnandet af den punkt som förut alltid vållat en oroande, lurande, störande ljusbrytning: de förvridande förbehållen med deras skurna dager.

Förbehållens utrotande ur ditt synfält sätter dig fast i nuet; bindande, underlättar det hvarje ansträngning, och i denna bundenhet utan

skugga ligger den egentliga kraften att genomföra sina afsikter: kraften till samtidighet med dem. Förr hette det, kändes det — alltid — hemligt: det är dock icke *här*, icke *nu* öfvervinnelsen må ske. Ty blicken — och viljan — sögs oafvändt mot förbehållets alltid framstörtande, fångande punkt i horisonten!

89.

I all Behärskning står en ljusning. Det är denna ljusning du skall älska att lefva uti. Den är Vår och Färd.

90.

Att i en människa blir rent speladt, det är det ädlaste i historien sker.

91.

Inre andningsorgans samvete — ur ädel régime födt och vårdadt — är den grund, hvarförutan hela vårt kulturarbete blir endast kulturgräl.

92.

Till oberoende, till renhet hör en stor förmåga af barnslig glädje.

Märk väl, att just anspråks- och afsiktsfullheten är *det* draget hos den geniala människan som man företrädesvis ärar med beteckningen »barnsligt».

93.

Finnes en afsiktsfullhet af gudomlig art? Är ett område af mänskliga sinnet möjligt, där afsikt och renhet kunna förenas: ett gudomligt *avtömaton*? Intet mindre gäller det än att så stort kunna ställa sig frågan.

94.

Då vi se, att hela vår »bildning» sammanfaller med innersta régime och andetag, — att all kulturleda, all misströstan och hvarje atoni ha sin grund i försyndelser mot inre takt, tempo och metron — så snart vi sett detta, borde *allt* ligga öppet för oss.

95.

Hvad är *ritus*? — huru finna dess psykologi. Var öfvertygad om att fornlifvets hemligheter tydas endast genom att betrakta de mänskligaste

individerna. Hemlig inre ritual och liturgi fanns hos alla de mänskligaste och högste.

Hvad är summan af de store lärarnes visdom? — *Imparadisarsi*. Det öppnar vägen till allt. Veta och kunna: aldrig annat än genom heligt tjänande af hemlig själens helgedom.

96.

»Sophisten», bildningsfilistern är just den som saknar denna charis' religion, — liksom hos oss det svaga »fritänkeri» som vill döda all pietet. Det vore kanske detta som vore det yppersta att lära hos grekerna, det märkligaste att tänka öfver: hur kom människan till denna aktsamhet och ömsinnet, hur föddes denna *charis athikton*?

97.

Gaillardise hör till allt godt; ja, äfven till — dévotion!

»Ingen hinner fram till den eviga ro, som sig ej eldigt framtränger.»

Den ädla satsen kan vändas! Till *eld* blott genom — *ro*.

48

98.

Det enda som har makt att öfverdöfva världens larm —: tystnad.

99.

Har jag förstått att *intet* är att vänta — då först har jag lärt konsten att vänta: klassicitetens.

Har jag smakat, med hela min natur, att ära är en absurditet — då först är jag i stånd till ärelystnad.

Detta vore att kalla — Newtonskt — *rem prorsus substantialem*; den sinneshvilas styrka, hvori växa och mogna blifvit annat än tomma ord.

100.

Att se bort från afsikt — det är intet mindre än detta stora sällsynta: hafva modet till sin lycka.

101.

Att det förnäma är det säkra, det gäller. I fall man med *säkert* menar något! — Och att just den, som har sitt värde och sin uppgift i ömtåligaste tings tjenande, också har att finna sin lefnadsform och -hållning i ett kallt och strängt,

— att han just så är rätt trogen sin gärning: skyddande-själfförsakande.

Öfver världsgunst och lön måste för honom stå den lön, som ligger i lyckan att skydda sina högsta möjligheter. Intet säkert, intet fäste för hans fot, så snart han ej längre förstår att låta det första vara det första. Kanske stelhet, kanske hårdhet, stumhet, vinter följa honom, men han skall välsigna dem, om de köpa honom fri ur den bittra skolan af fall och smälek, välkomna dem, om de förläna hans ande ädel sorgs vinterrena luft och — stjärna vid lifvets slut! — det helga ljusets strimma vid hans namn.

102.

Dem som kastat bildning öfver bord, för mystiks och fromhets skull offrat kulturideal — dem kunde han visa *hvilken* stillhet, *hvilken* renhet, *hvilken* fromhets, själfuppgifvelses och öfvervinnelses mystik kultur innebär!

103.

Till allt hvad mognande och födande heter, mognandets och födandets lust: ett stort, varmt — λάθη!

4. — *Ekelund, Lyra och Hades.*

Endast *sol* ger anden denna fruktbarhetens och hafvandeskapets *gömdhet*, som allena ger dig kraften att trotsa ett väldigt och öfverallt närvarande, allt öfverskyggande — Förgäfves.

104.

Tider af frigörelse, och hela den grund de hvilat på, — tider af fullkomlig hemförlofning till tanke-konst-natur, sammanknytning af knoppningstid och mognadstid —: det måste varit erfarenhet af — klart fasthållen erfarenhet af sådan frigörelse som legat till grund för så mången mystisk och »alchemistisk» forskning. Kanske är upplefvandet af denna frigörelse af en olikhet hos skilda rikare individer, som man ej tillräckligt fattar i öga; kanske är denna upplevelse förbunden med hemligheter af det innersta af mänsklig lifskänsla, i stånd att utöfva yttersta retelse på hela den mystiska värld som rymmes under mänsklig förhoppningskraft. Kanske är det en särskild (abnorm) höjd, energi och utvidgningsmöjlighet hos denna förhoppningskraft som utmärker den andligen skapande individen framför de vanliga.

Den kontemplativa karaktärens uppgift — hvad kan den vara annat än: klarhet öfver afståndsvillkoren för dess energier.

Detta gäller naturligtvis för hvarje karaktär, utan undantag. Men det *ofrånkomliga tyranniska* af detta kraf konstituerar just kontemplativ karaktär, bestämmer just till kontemplativ upplevelseform, det är —: handlingsform.

Man kan icke nog hos de klaraste människor behjärta detta, att de så strängt afhållit sig från allt hvad tvång heter i fråga om produktivt arbete: deras aristokratiska samvete. Men heller ej nog kan man behjärta den klokhet och öfvervinnelse, hvarmed de visste att förbereda för sig dessa höga stunder, som bringade dem frukterna af deras tillvaro, — deras trofast fullföljda iakttagande af den ordning och hållning som de slutgiltigt erfarit som betingelserna för *deras* varelses jämvikt och hälsa.

107.

Plan är motsats af system. Plan gifves blott på villkor af musisk kraft, musisk underordning: plan i anda och sanning.

För forntid och antik låg sådant tänkesätt närmare och i ett enklare ljus än för oss. Hos de nyare var det oftast blott i mystiken som detta tänkesätt uppehållits och fortsatts.

108.

Den konstnärliga människan är *förvand*. Hennes minne för erfarenhet besitter smidighet och förslagenhet; men den exekutiva nerven däri, den som slår brygga mellan karaktär och minne, kommer oftast ej till utveckling. Af de Nio är Mnemosyne den hon minst aktar på. Mnemosyne tyckes alltför hvardagsenkel. Det är just hvad hon är. Hon hör till *hvardag*; är den enkla ledaren för lifvet, fasthållandets och stadighetens gudom. Hon är viljans Musa, mannens.

»O, beharret im Bestande,
den der Wille rein gefasst!«

Hon är medlaren mellan den flit som är af lifvets fest och den som är de enkla timmarnas.

109.

De högsta ögonblicken komma fria, af nåd, af gudomlighet. Men de kunna alltjämt framkallas; hängifvenhet och trohet gör lydiga andar af dem, hjälpare, skydds-andar, makt-andar. »Mana andar» är intet tomt ord. All andlig kraft beror i själfva verket på en besvärjelseförmåga i kraft af trohet.

110.

Ett fullkomningens ögonblick vore nog. Men hör:

»— Då gick han bort och sålde allt hvad han egde, och köpte den åkern».

Allt måste du glömma, om allt skall falla dig till. Endast Möjligheten måste du älska.

111.

Under Musernas nåde — ingen motiv-panik!

112.

Jämnhetens hemlighet ligger för visso allra väsentligast i styrkan att uppskjuta en tillfredsställelse. —

Hvad är det som vill spränga dig? Är du så säker på att det är en storartad, högaktningvärd »passion»? — att det icke i stället kunde vara en takt-löshet — ett grumligt-oredigt, en otakt på digestiv grund! Mången samum-storm for upp ur dylikt, — och hur lätt låter man ej förbluffa sig!

113.

Till hvilken lavin af ondt, af mörkt gaf ej denna struntsak stöten!

Gif akt här. Ty det finnes, lyckligtvis, en irritationsbana i det mänskliga sinnet utaf motsatt slag —: och heller icke där krävas stora anledningar.

Förvåna dig ej i första rummet öfver hvad underbar kraft till stort verk af en stor lefnad fordrats. Förvåna dig i stället öfver den kraft, hvarmed öfver kraft härskats. Häri ligger det sällsynta. Men människan *är* en stor kraft. Däri ligger ej det sällsynta.

114.

Verkelig jämnhet föder mod. I klassisk mening finnes, praktiskt taget, ingen annan inspiration än jämnhetens.

115.

Med jämnhets kärlek följer också nödvändigt en böjelse — ja, en kärlek till en klar, jämn fruktan: förbereddhets fruktan, hvilken är något helt annat än oförutseendets häftighet, som så ofta bär skenet af — mod.

116.

Det är i den slutna, tätta regelmässigheten som fyndet, det oförutsedda, ex-centriska, den plötsligt uppblixtrande kombinationen kunna egentligen taga sin näring och få den rätta spelgrunden. Det oregelbundna är fiende till allt oförväntadt, plötsligt-gunstigt, divinatoriskt.

117.

En ädel fruktan (pietas — sapientia): ur vissheten af det »hvardagliga», af dammet (acedia) såsom blindhetens och syndens ursprungsgrund.

118.

Gäller det sommars spår och källor — är det dessa hemligheter och nejder din upptäckts-

färd gäller —: då lägg öra till de räddhågades ord! Ty modet till sommar och dristighet till lyckan är ett mod och en dristighet af annan ljusglans, en sten af annat vatten än de pråliga glasbitar torgets fäktare sätter på sig och yfves utaf.

119.

Fint är fint. Skönt är skönt. Därför: håll vård om din fruktan; anse din ömtålighet som en skatt. *Väga* ger det riktiga modet. Där din dager är, där är din raskhet och rakhet.

120.

»Flykt» är ju (äfven) ett annat uttryck för det, att den produktive eger förmågan att vända, böja elden: till *sin* elds närande, den eld och eldmakt som heter: *ro*. Så når han sitt stora *activum*. Men att icke kunna utföra detta böjande och detta bemäktigande af eld — det är *hans* feighet, i feighets-mening flykt och trohetsbrott. Ty där är hans *passivum*.

121.

Den som fått den rätta skräcken för all själfbelåtenhet kan i tvifvels och ovärdighets-

känslas djupaste natt väl understundom komma till en lindring i sitt kval genom frammanande för sinnet af de i grunden långt mer hela kval en falsk säkerhet ådragit honom —: hans lidande nu kan småningom komma att ställa sig under en försonande dager af redlighet; själfva kväfningsångsten af oundkomlig själf-förkastelse blir till en ljusstråle att klättra på för den flämtande tanken, — kan *blifva* dagnings ljus, blifva till mark och sak för hans hopp, då förlåtelse slutligt skymtat under grynings-flammor.

122.

Att kultivera sin härsklystnad är att kultivera sin kraft till ödmjukhet.

Hvar fann du din högsta ärlighet (»saklighet») annat än i förkrosselsen inför ett rent, i mottrycket av höghet. Och maktkänsla (där ordet har någon mening) är utan ärlighets- och sanningslust icke möjlig. — *Sibi autem numquam satisfacere posse* —: Lichtenberg sade att detta var kriteriet på en författares duglighet. Det är kriteriet på allt hvad stolthet, allt hvad maktvilja och härsklystnad heter.

Icke alla starka andar ha varit så öppen-
hjärtiga som en Sadi. Mången stor »rat de
campagne» (— Horatius!) har varit sparsam
med orden, sväfvande och hemlighetsfull, då
han gifvit sina innersta källor till pris. Men
blommans namn var alltid: Oberoende. Obe-
roende och — låghets förhållande till lifs-
handlings obrutenhet. Här var deras sanna
vänskap till de nära tingen: den, som gaf hälsa,
helhet, — mod.

Bäst nog att se denna sak med någon
cynism! Frukten och misstro (— *ναῖφε!*) det
var hvad de hade att hålla sig till; det var
hvad de hade att tacka för att det lyckades
dem få sagdt sitt ord. Och för den lyckan
ledo de gärna att deras lefnad såg grå och
ringa ut.

Just för de starke lönar det sig och passar
det sig att vara uppmärksamma, iakttagande,
fruktande och öfvande. Ja, egentligen kan blott
den utomordentlige, den i förhoppningskraft
och drömkraft utomordentlige, hafva uppmärk-
samhet, — med ett annat ord: linje.

124.

Det är kanske genom en art sällsynt öppenhet som Jean Paul är så rik. Jag skulle tro att det ligger äfven under hans sentimentalitet ett slag af manlighet, som vi i allmänhet icke så lätt ha ögon för. Hur mycken feminism af gröfsta slag döljer sig ej ofta under ett prisadt osentimentalt! Napoleon vämjdes vid Jean Paul. Jag betviflar att det är den manliga sidan af hans karaktär som yttrat sig i detta. *Stor* mänskokärlek — om så ända till löjlighet — ty hos Jean Paul kan själfva löjligheten vara af ett stort slag! — växer endast på en mycket klar, en manligt fin grund, där framför allt det giftiga ogräs, som på Jean Pauls språk heter *Schmollgeist*, *esprit de dépit d'amour* och mycket annat, måste vara sorgfälligt, till roten uppryckt. Denna giftplanta brukar vara synnerligen omhuldad hos många starka andar, hjältar och kraftgenier. Ja, många tyckas haft sin »starkhet» ur sådant . . .

125.

Hafva mod till det mod som ser ut som feghet: det var pröfvoelden för all framtidshåg.

126.

Att det finns en jämnhet (continuitet), där observans och smidighet icke utesluta, utan i stället genomtränga hvarandra, detta har väl särskildt den nordiska människan en obenägenhet att se och tro. Den inre frihetsglädjen har hos de nordiske så ofta en karaktär af rus. Vissa själens muskler tvina under detta; vissa grepp och rörelser förkväfväs, vissa energier nå aldrig till frigörelse.

127.

Hvad är det för en stor verkan man nu påskryter Tegnér? Är det ej en det *lagom plattas* triumf, ett slags Sehlstedt-renässans af svenskhet!

Jag ville tänka mig, att hans bana varit den, att hans bekanta (alltför bekanta) förklaringsförsök hade kommit att heta: »försök att förklara min *impopularitet* som skald.» Ty det fanns stora — och lyckliga — anlag hos Tegnér till ett stort impopulärt: till en patriotism som skulle bestått, ej minst, i ett försök till — afsvenskning.

Det är själfva vreden öfver felaktigheten, som i så många fall är rättelsens värsta hinder! Man älskar sin indignation så högt, att man icke kan ärligt önska att dess grund och anledning och *näring* upphäfdes. Åtskilligt af vår nordiska »fatalism» är af denna rot.

Lyckligtvis har saken äfven en annan sida — en ganska god och barnslig nämligen, och det är där de läkande och sonande krafterna hållas friska trots allt.

Man måste hoppas tilltagande och förstärkning af en andlig atmosfär, hvari föraktet för allt yrkesdömande utgör hufvudbeståndsdel; en djup frisk quietism.

Men en sådan atmosfär är den djupaste luxus. Hvem har råd till den? Blott den djupaste fattigdom, och den djupaste — luxus.

Dock är ensamheten af detta lefnadsläge och lefnadspathos en kostbar sak: så snart förpliktelsen och villkoren få lefvande göra sig kända. Kanske skall det en gång finnas personligheter som skola afundas oss denna ensam-

hets och hängifvelses, denna obeträddhetens och tystnadens friskhet.

130.

Ja, kunde det icke en dag stå en tid här, öfver detta land, där människor funnes som med längtansfull afund blickade ned och tillbaka på den tid som nu står öfver oss, — med afund öfver den klosterfrid och skogens stillhet kring en hög smaks sträfvan som den gången — där *vi* nu andas — fläktade i balsamiskt sus om heta hjärtan och höga drömmar?

131.

Icke förtvifla öfver den bestialiska glädje vid det *lagom platta*, som nu förkunnar sig såsom blomman af svenska nationalkänslan. Här, om någonsin, gäller det vara misstrogen mot alla allmänna tillkännagifvanden, här, om någonsin, djupt sluta sig om den klangbild af idealisk glädje och fordringsfullhet, allt det hemlighetsfullast elektriserande för den smakbøjelse till ett icke-billigt, som kan hvila djupast i svensk mognad, — det djupa af vårt begär till ett

utsökt, till ömtåligaste omgränsning af helgd och fest, yppande sig i det bästa af vår miss-tänksamhetskranka stolthet och köld, — allt detta, hvars natur det är att *icke* gifva sig uttryck genom talrören för det allmännas tillfredsställelse.

132.

Den högre ästhetiken kan ännu mindre än någon annan visdom undvara en god fruktan.

Visst hämnar det sig att vilja vara finare än naturen. Men där lider du för ljusets skull! Och det lidandet är där *ändå* ljus uti: ljus — om det ock skulle bränna. Och låt ej lura dig af de varma sofismerna, allra minst när de komma från ljusmän som — gått i fällan.

— Tacka vill jag ärligt hundväder! — Svensken hade alltid en talang att finna sig tillrätta med sådant. Kanske gjorde han bäst figur där. Kanske röjer sig däri hans ungdomlighet i fråga om kultur, — men också detta gudomliga, som heter — Möjlighet.

133.

Nästan allt som var ungdomligt, vaket i Sverige på den tid jag växte upp, lefde i förakt

för ton. Strindbergs svagheter hade bildat ett slags ideal. Och då han omsider sökte mot hel ton, fattade man detta, fortfarande, med samma virriga stilighetsmysticism; — hvilket också var rätt ursäktligt, ty han själf föll åter och åter tillbaka, mystificerande i galghumor, jagad som han var af det popularitetsideal han nu en gång aldrig kunde frigöra sig från. Ändå fanns det mer än nog hos Strindberg, som borde fört tillbaka, fört fram till stor svensk bildnings ton. — Alla bittra skarpa safter uppbesvoros nu genom honom så som aldrig förr, fingo sin sanktion i honom.

134.

En karaktär sådan som Linnés — med dess djupa och visa fruktan, och dess outsläckliga begär till sommar och enkelhet —: en sådan karaktär i Sverige kunde vara ett stort löfte. Kanske vore i detta ett härligt omen, att Goethe erfor en så djup tacksamhetens förbundenhet mot Linné. Kanske skall Linné en gång blifva vår förbindelse med, vår brygga till Goethes — sommars och mognads — rike.

Vissa kryddor, vissa gnistor — för viljan, för känslan — vissa spirituella villkor af renlighet och fraîcheur: se där hvad man måste ha att hemlighetsfullt verka med, om man vill söka tända i ett visst svenskt begär, som är tillräckligt vanligt och tillräckligt ovanligt för att bilda ett samlingselément af ej ringa inflytande i det bättre svenska lifvet, den *öfverklass af sentiment*, som här utan tvifvel finnes.

Hos Törneros —: ett sannt grekiskt skimmer från världen af grekiskt *καίρον*. Häri är han *extra ordinem*. Eller, skulle han vara ett spår af, ett tecken till en en gång kommande, en gång möjligvorden stor svensk *ordning*?

Hos Törneros — ett andligt Medelhafs-klimat af stundom samma djupa skimmer som hos de stora européerna i deras varmaste lyckas ögonblick — en Montaigne, en Lichtenberg —

Att låta leda sig af gnista och doft, låta djupt lägga sig i bojor utaf ting som syntes plötsliga och lätta likt vindiln var ofta den

undersamma egna barnsliga visdomen hos dem, som sökte just det varaktiga — hållbara, det orubbliga-beständiga af lust. Detta var deras klimats bästa gåfva. Till sådan epikurisk jämnmodsdjuphet — hvilka anlag røjde sig ej hos den svenska genius som bär namnet Adolf Törneros! Har väl någonsin på svenska språkmarmorn glittrat en så fin dager som under hans fasta vackra hand!

137.

— »dock alldeles fritt från hvarje liknelse till sentimentalitet; och detta har förmodligen orsakat, att närvarande poem [Geijerska sången »Viken tidens flygtiga minnen»] ej blifvit senteradt af dem, hvilka förgäta den svenska karaktärens egenskap: att känna oändligen djupt under den lugnaste kallaste yta.» Hammarsköld, 1819.

Då jag förnimmer makt af det svenska, förnimmer jag alltid detta känslösätt: en instinkt som, trots allt, tyckes finnas i det svenska, för konst och klassicitet, och hvaraf vördnaden för personligheter som Tegnér och Rydberg kanske till sist vore att förklara. Äfven hos

personligheter utan ett öfverväldigande omfång tyckes detta drag göra sig gällande på ett egen- domligt sätt. Detta är nog ett drag af svensk hälsa.

138.

Din dags beskaffenhet blir, i det hela, din sak och din uppgift. Det är *din dag* du sätter in i tiden, märket af din dag. Hvad du öfver- ser med hos dig själf — i yttre lif, i *inre värld* — skall ofelbart taga sig motsvarigheter i ditt livsverks hållning. Att vara nogräknad i sitt umgänge med tankar och lynnen, med tanke- och lynnesspel —! se där en af den finare ekonomiens hemligheter. Din dags beskaffenhet, huru hög, huru hel, skall blifva uppenbar.

Men inte hjälper det att vara gnidare! Nej, din dag är din vilja att segra öfver friktionen, det lillas och fulas, hvaraf lif förorenas. Din dag är ditt lätt-sinnes, lek-sinnes allvar. Där- efter skall du dömas — till sist.

139.

»Åter en hög dag!» — Att kunna säga sig detta ofta! Det är ju lifvet.

Den förpliktelse det innebär att för höga

dagars skull kunna lefva, att icke behöfva någon annan verklig plan, något annat verkligt syfte: — taga i akt sådan förpliktelse — och därmed hafva sitt rättesnöre och sin ledstjärna, sin säkra möjlighet för att göra tillfyllest, rätt och nog!

140.

Hvaraf kommer blicks förmåga och välde hos en människa? Är det ej hennes ensamhets beskaffenhet som afgör öfver dessa? Få äro de, som ha klarhet och eros nog till att mäktaställa sin ensamhet under inre regels vakt.

Sådan din hemliga räkning är, dina planer, strategier och öfverläggningars nöje — sådan är den blick, och skall af de kunnige kännas, som bär din viljas innersta budskap ut till världen.

141.

Dina klara timmar, dina högsta stunder — välan! Men det gäller vägar och bryggor — emellan. I denna omsorg och denna förtänksamhet skapas lifvets *tenor*, ett hand-i-hand af dag och hvardag — den rena och hela, den vackra urtaflan.

142.

Hvad är »renhet»? Ekonomi: från yttersta yttre till innersta inre; allt.

143.

Men lättsinnet, menar du, har den egenskapen att kasta ut själen i ett tumult och en skakning, att slå förnuftet med lidanden, i hvilka vi sättas på en *öfning*, en gymnastik af utomordentligt slag. —

Ja, med sådana arma sofisterier tvingas man väl understundom att hålla till godo... Nej, till högsta öfning, gymnastik, musik — den fyndbringande musiken — når endast den som *utan all nöd* förstår och förmår att binda sig vid masten.

144.

Atonien är besegrad, när du ser den som villkor för ton.

Det är ju endast genom hållning man når en god indulgens, endast i iakttagande man vinner vis efterlåtenhet, endast i frihet friheter.

Stor nog visade sig en fin och ömtålig verksamhet, som kräfde föga plats bland dagens timmar — stor, när du lät allt i din tillvaro ordna sig, såsom skön förberedelse, såsom den vackra, i helgd hållna grunden, under densamma. Ty för sådant arbete gäller, att ju ädlare blir dess tid, ju visare, vackrare du förstår att — förlora tid.

Nil admirari: antikens högsta uttryck för tydlighetskraft, tydlighetsbegär, tydlighetspassion.

Ja, tydligheten är en passion: däri ligger det! Därför skall en filosof i gängse meningen aldrig ana hvad *nil admirari* betyder. Endast på konstens linje blir det fattadt. .

»Die höchste geistige Lust aber liegt in der Ergründung dessen, was dem Geiste die höchsten Beängstigungen verursacht, sowie dessen was damit verwandt ist.» *Epikuros*. (Apelt.) — *Hvad* säger ej en sådan bekännelse, — hvad utsäger den ej till frågan om den filosofiska karaktärens ursprung!

Det stora tydlighetsbegäret har alltid en antiphlogistisk karaktär.

147.

Sorgligare missbrukadt har intet ord blifvit än Nil-admirari.

Ja, högfärds- och slapphetsförtolkningen har så fullständigt skymt undan det verkliga innehållet, att då en man som Goethe kommer att nämna det, faller det honom icke in att tänka annat än på denna, — medan han begagnar sig af helt andra beteckningar — stundom af en hemlighetsfull och besvärjelseartad karaktär — när han inträder öfver kretsen af Nil-admirari's betydelsevärld.

Med detta ord förhåller det sig — och det just med skäl! — alldeles på samma sätt som med ordet »platonisk».

148.

Hvad som ser ut som högfärdsomsorger — formbekymmer —

det var likväl *det*, som säkrast band dig till sak och äkthet, grund — låghet.

»Vanlig simpel högfärd» är väl ej så simpel, om den kan tjena till stöd åt inre formsinne, hållning, propreté. Och hvar och en gör väl bäst uti att i stillhet fråga sig själf, hur pass långt han egentligen i detta ädlare formsinne kan hoppas nå, utan stöd och ledning af ett vanligare, simplare.

På många sätt kan en människas vilja pådrifvas: af de gisslande medlens simpelhet får du icke taga dig anledning till förakt och mistro på dig själf — skolan — hela detta underliga spelet mellan mörker och ljus, höghet och dy, list — blommans höghet.

149.

Vår högfärds myckna förvirring och dess tvifvelsamma ängslan har sitt upphof däruti att du ej varit klart trogen de stjärnor för hög färd som velat leda dig. Så kommer du därhän, att du ser ett hybris-kval som förklaringen och den springande punkten under alla stora och lidelsefulla andars verk. Men detta var ändock bisaken, — det må följa med och vara med så djupt in som helst och sätta sin ton på bevekelsegrunderna.

150.

Den verkliga kulten af oberördhet, af det ljusa mysteriet af dess uppkomst och bestånd i sinnet — det formliga (till klara, säkra former bundna) helgandet af denna enhets märken och minnesplatser i ditt lif är din väg till tillträde i det storas värld.

Ja — lita dig till *form!* Det är de till fattigdom bestämda, de hvilka aldrig beröras af formens lif och dess hemlighet, som djupast misstro formen.

151.

Du må blifva hur quietistisk som helst — svedan af en balourdise (där den gäller verkligaste värld och umgänge!) skall du icke vara öfver, skall du aldrig komma upp emot.

152.

I den djupa observansen råder ingen ängslighet. Ingalunda skall du där hafva afstängt dig för hvad djupt och friskt är i en sorglös lefnadshållning af afgjordhets karaktär.

Hafva ett samvete för minsta rispa i din lifsklarhets och lifshållnings inre spegeldjup —!

Har du erfarit Lätthets väg så —: var viss,
var *låg*.

153.

Oändligt mycket lättare är det — för den
om värdighet af sin belägenhet på eget sätt
ömtålige — att bära tyngden af full, hel isolering
än de glödande stingen och svedan efter säll-
skapliga bedöfningsförsök på det vanliga planet.

154.

Din vilja är ström och farkost. Se till, att
den önskan, det begär, den indulgens, du ger
vika för, icke innebär *det*: att lämna dem
begge; sättas i land.

Din efterlåtenhet må vara i dessa bådas —
som äro enhet — tjänst och underkastelse:
ström och farkost. Hellre svält (hvad mängden
så kallar) — än andlig död.

155.

Det är icke särskildt berömvärdt att vara
moralisk, när man har anledning att frukta
sina bakterier. Det är förnuftigt, rätt och slätt.
Och *det* är något!

156.

Hvad är Innehåll? — Att solen skiner.

Och villkoret för detta (att luften är klar) det är det vi kalla Form.

Därför kunde en af de största tanke- och språk-mästare säga: »Ein guter Ausdruck ist so viel wert als ein guter Gedanke». — Lichtenberg.

157.

Sjukt eller friskt —: så mycket är visst, att hvad som är *gjordt* är i tankens, i litteraturens och i konstens värld ett sjukt. Där gäller endast ett *vuxet*.

158.

Kriteriet för din sundhet: att icke vilja gifva sig till freds med något mindre än ett ansikte mot ansikte med själfva utsiktslösheten, med omöjligheten af allt hvad i världens ögon kallas vinst och seger. Att uthärda ett sådant öga mot öga med spelets reglers ande, det är möjligt blott i kraft af hälsa, möjligt endast i kraften att träda i förhållande till det mysterium som heter — Verklighet.

159.

Hvar är bättre *hem*, än där man tvingas att visa och göra uppenbart bindande — hvar man har hemma! Hvad är likgiltigare och tråkigare än den rätt som ingen gitter sätta i fråga! Är ej *hem* något med storm och gny omkring?

160.

Hvad är stränghet? Hvad gratie? — Ju närmare man har denna frågeställning på lifvet, desto fullare skall lifsgestaltning uttrycka svaret.

Hur sällsynt är hos de konstnärliga begåfningarna en full uppklarning öfver karaktärsvärldens gemytssida. De dyrka ögonblicket — men på snaskigt-barnsliga sättet. Dess förnämhet känna de ej.

161.

Nil sapientiae odiosius acumine nimio.

Låt ej förbluffa dig af de vises vitsigheter. I visheten är du fri. Men i hvardagslag, i hållnings och dagers kraf, där får nog äfven den vise hålla till godo med månget *acumen* (af observans

och noggrannhet) som för den otålige kan synas ett för mycket.

162.

Vredesråhet och ytterlig gemytssvaghet (»ömhet») äro endast sidor af samma sak. Båda framkomma — i ljuflig växling — ur dina efterlåtenheter.

163.

Fruktar du tomhet, — dyrka lydnaden. Först i lydnad vet man hvad uppfylldhet är.

164.

Skola och smak. — Allt är fåfänglighet! Det är sannt — nämligen för den, för hvilken ej *allt* är: personlig tukt.

I en personlig tukts, en personlig fordrans ljus — af lefnadskultur, af lefnadsstil — blir allting nytt. Det är med *skola* det, — med den tätt och hårdt omslutna bestämmelsen af livvets dag och strid såsom skola —: att den ständigt förnyar din smak, ger icke rum att tröttna på ljusets angelägenhet. Verklig skola är ständig hoppfullhet. Och hvilken skola, hvilken régime

vore att räkna för hård, om den lofvar räddning från ledan och tröttheten och »alltsfånglighet»!

165.

I motstånd af farligaste slag — lära älska de store öfvandes bild, komma att förstå djupare än andra yttersta mänsklig styrkas källor: de hemliga i hvardags lif och stunder, den akt-pågifvenhet som är hårdare och smidigare än någon annan — därför att den är skyddsmur för det vekaste; — lära dig tillgång till ädlaste öfnings rustkamrar och skattkamrar, de store öfvandes största historia: historien om *den ecclesia militans*, hvarom ingen historia har att förtälja, — det dunkel som är dunklet kring *all segers födelse*.

166.

Förrän du helt kan, hvilande, andas i sak, näras i blod och håg af tydlighet och ljus — hvad vet du om ordets konst och makt, — hvad om ädel hållnings frihet!

Förrän du lärt förbjuda ditt öga att sölas — hvad vet du om din rätt att se och säga, — hvad om ögas välde!

Förrän du lärt ditt eget blod renhet — hvad vet du om den blodrenande kraften af ett fullt, blodslevande ord!

167.

»L'art-pour-l'art»-folket vet icke hvad de tala om. Om de anade sin rätt, skulle de falla ned och tillbedja.

168.

För att få veta ljusets möjligheter i dig måste du veta ljusets möjligheter i din vilja, i din — kropp. Först då har du kunskap om din viljas makt, när du känner dess glädjes styrka och största karaktär.

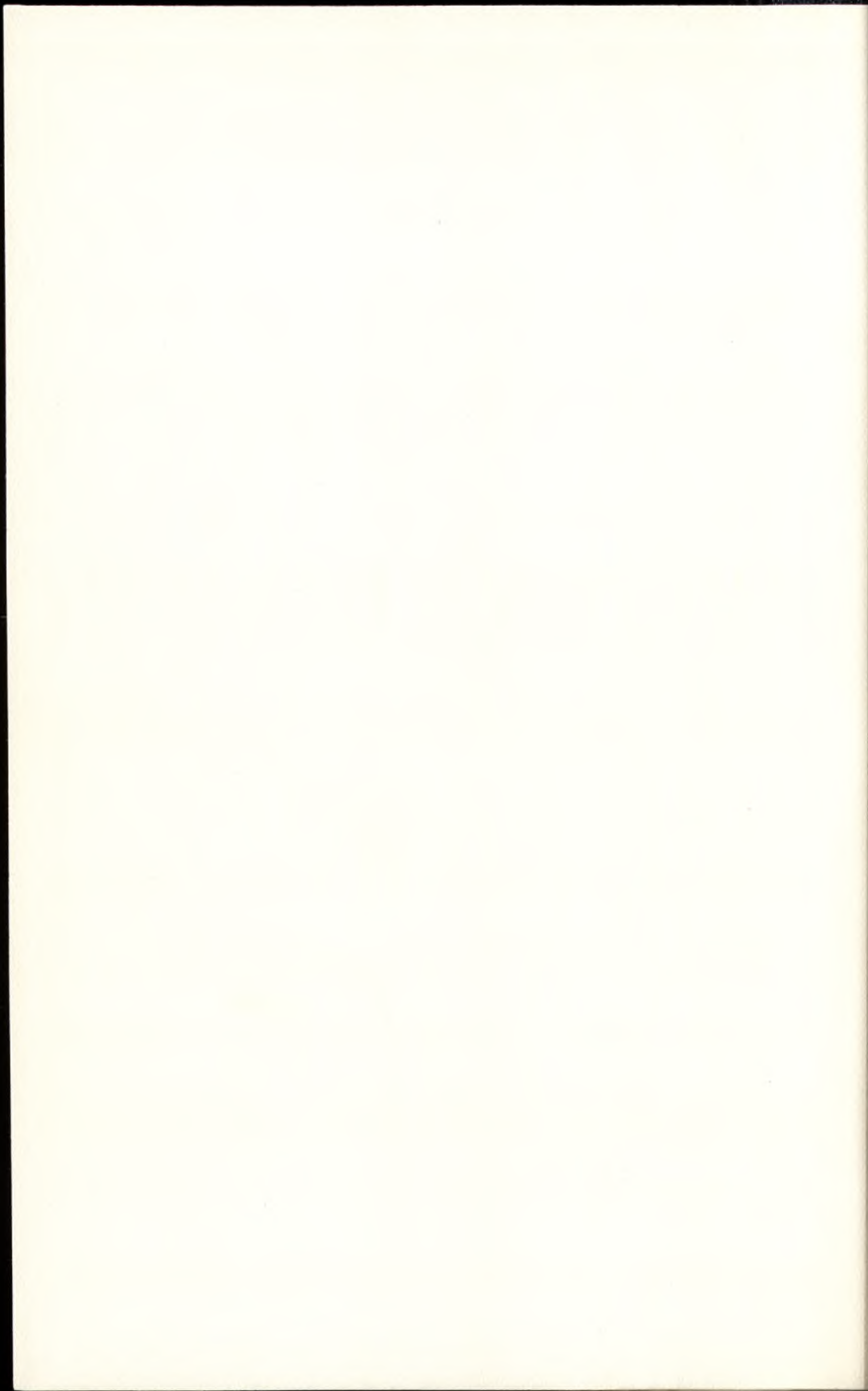
Det gifves i hvar dag belysningsmöjligheter, i kraft af lefnadshållning, upprätthets jämna kraf, under hvilka dolda lustområden af din vilja kunna träda i dagen. För dig, och för mången, ligger kunskapsvägen i pröfvandet häraf.

Gif akt på förhållandet mellan vanor, dina efterlåtenheter... och vakenheten af ett visst höjd-sinne, skärpa, snabbhet af frihetsmöjlighets och höjdtillståndets igenkännande och för-

följande. Hur många gyllene spår ha ej legat för min blick, men fått utplånas oförföljda, därför att dagens horisont gömde under sig ett förbehåll som — på förhand — släckte ögats eld!

Tradition och Nyhet

6. — *Ekelund, Lyra och Hades.*

Wer in der Weltgeschichte lebt,
Dem Augenblick sollt'er sich richten?
Wer in die Zeiten schaut und strebt,
Nur Der ist werth, zu sprechen und zu dichten.
Goethe.

169.

Bara man »följer med», tror man strax att man har med tiden att skaffa — härligt, djupt, ingripande . . .

Nej! Först den har med tiden att skaffa, som måste gå *mot strömmen*. Och det får han känna, först och främst han. Långt senare skall tiden känna det.

170.

Egoismen (*γνῶσις*) är den konstnärliga människans elysium; det gudomligas altruism är för världen en dårskap!

Den rörelses kraft, hvarmed hon isolerar sig (d. ä.: afvärjer tanken på världens smak, världens dom) — den är livvets och andens och den

produktiva handlingens, hennes lyckas, hem. Så länge hon kan värja om denna rörelse, isolera sig genom sådan drömkraft, skall hon vara till källa, lif, nyhet — för andra.

171.

Så visst som fruktbarhet och vördnad för tradition alltid gått hand i hand, så visst följdes alltid i skönt förbund: amusi, sterilitet, vanvördnad för tradition.

April har evigt samma språk: gässling, hästhof, anemon. Men den som kan sätta det språkets *nyhet* i fråga — den som är så förtorkad, han är sannerligen *för* dum.

172.

Den personligt-intima metoden är ungdomlighets, vårlifs och förhoppningslifs method. Den har alltid nybörjan, morgonens och det tidiga årets första solskens skärhet — såsom mål och syfte! Ja, något annat syfte har den i sin grund icke, men i detta kan den — utan planer, afsikt och politik — upptaga allt. Det står verkligen i dess makt — så visst som du smakat hvad ett lif i idéen är! — att inandas

alltid det vinddofts nyhet, som lyser från gässling, hästhof, anemon . . .

173.

De som (ej endast i Medeltiden) djupare fattat begreppet *acedia* ha nog med detta kommit till detsamma som Swedenborg lägger i begreppet *frestelse*. Det kan nog ha sitt intresse att tänka öfver hur de stora karaktärerna i antiken förhöllo sig i sådant. Ty ingen skall inbilla oss annat än att här går ett genomgripande drag i det mänskliga och icke ett blott och bart kristet-pathologiskt och speciellt.

Med *frestelse* afses hos Swedenborg angrepp på det innersta i en människas kärlek till lif och ande, afstängning af inflytelse, troskrafts förlamning. Det är den andliga förnyelsekraften, produktiviteten i på en gång djupaste och allomfattande mening det är fråga om.

174.

Hvad är *tro*? Att känna sig på väg.

Däri ligger den öfvervinnande kraften af *tro*. För äfventyrets skull är allt möjligt, — endast för äfventyrets! Detta kallar man också »*idealism*».

Men för den, som förlorat äfventyrssinnet, kan minsta sår bli ett sår till döds.

Lifvet har grufva och skatt öfverallt, — men endast för tro, endast för detta i hvarje ögonblick öfvervinnande *på väg*, som är tros källa och tros verkan på en gång. Acedia, tomhet, »fåfängligt» ligga utanför tro: ty de ligga utanför detta På-väg.

175.

Vi uppläras till kompromisser och förbehåll. Men konstnären måste lära sig en annan lära. Han får glömma hela världen om han skall — komma till världen.

176.

Sannerligen! aldrig blef någon en föregångare, i hvilken det icke fanns mycket, mycket, som ej ville — följa med.

177.

Den karaktär, den natur, tack vare hvilken du icke skall höra till dem man åberopar sig på, innesluter hela din tydlighetsmöjlighet: din ställnings klara utgestaltande i själfbestånd

och eget-värde. Detta *utanför* är den lefvande kraft, hvori du skall blifva känd. Genom sådant utanför — öfver dag, gräl och geschäft — går allena din väg till ett stort *inom*: inneslutenhet i allt hvad för högre lif klappar, glöder.

178.

Originalitet är icke bara ett stort mod och en stor förtröstan. Den är också en stor fruktan. Den hungrar efter att i igenkänning bestyrka sig: därför är den lärgirig.

179.

Det glanslösa af existens, det simpelt-enkelt-barnsliga af produktiv method, lyft till en soliditetens, saklighetens och helhetens propreté och värdighet: så, trotsande nutids smartness, industriella polityren, ingenjörsmässiga »aktualiteten» — hela det intellektuella ingenjörsidealet af i dag, — så: forntids stil, andes stil.

180.

Varaktighet. — Hvad som skall trotsa tiden: det blef födt i djupaste förbund med — *tid*.

Vill du vara fest för öra — *acroamen sapientibus* —, då tillbed den gudom, som för Pindaros, och för allt hvad konst och tanke heter, är: *ὁ καιρός*.

181.

Ingen varaktighet kommer till stånd, som ej förberedts och mognat i den varma, säkra propaganda som är — tystnadens.

182.

Καιρόν är visserligen »tillfället», men dock tycks det mig icke vara så mycket »konsten att gripa tillfället» det kommer an på för den som vill lära att dyrka denna gudomlighet —: snarare vore det då konsten att uppskjuta.

Men närmare än med »tillfället» kommer man, om man öfversätter: frivilligheten. Och denna gudom — Frivillighet — mötes icke med något än så påpassligt gripande, — nej, den måste mötas just med frivillighet!

Allt står här på musisk grund, med andra ord.

183.

Genom ögonblickets helhet och sundhet är du plan, beräkning, framtid.

För ögonblickets skull, för dess hälsas skull, vara gömd och glömd — det allena är framtid och uppenbarhet. Endast i varaktighet kan du varaktigt mätta.

184.

Verklig vaksamhet — vaksamhet om Lif hos sig själf — kunde det ej vara att göra vakttjänst för andra äfven? De som varit bäst i tjänst för andra — voro de ej de som varit bäst i tjänst hos egna hjärtats svartsjuka dämon? Sådant skulle ej vara ett lif i handlings värld! Hvem vet om vägen till lefnadslära och läkelaära kanske endast och allenast vore att finna genom sådan karaktär och sådan belägenhet. Det var sannerligen inga »altruister» som hade de djupaste orden och den starkaste läran att bjuda.

185.

Det första: tacksamhet mot dagen, d. ä. ljuset, förnuftet. — Utan detta blir du aldrig annat än en fuskare. Men har du vunnit detta Enkla, kan du ha vunnit hvad allra högst kan vinnas.

Nyhet är helt och hållet renhetsåtgärd.

Method — atmosfär. —

Method uttorkar, — method *skapar* atmosfär!
Man kan inte *räkna* sig till tacksamhet. Men tacksamhets gåfva och kraft kan man väl skydda och göra grund för genom method.

Att härska öfver sig själf — och annat innehåller ju ej method — därtill äro ju de lifslevvande anledningarna alltid gifna, och med den fulla (förhoppnings-fulla) lärgirigheten däri tyckes dock allt lifstomt *räknadt* (uträknadt) vara utestängdt. Är det ej denna lärgirighet som gör method skapande — frihets atmosfär skapande?

Att träffa i den punkt, där hvarjehanda utklutningsdrifter löpa ut med sina känsligaste spetsar: det är i grunden hvad man menar med andligt påverkande af ungdomen — »den nobla ungdomen».

Och sådant skulle räcka till för att fylla en stor längtan... Med sådant vill du hoppas släcka en stor törst...

Nej! — att träffa och gripa ett mänskosinne,

där verklighets, där andes säkerhets törst och hunger flämtar, det är det hvad gäller, om det finnes ett ungdomsstartk i din håg som är värdt få tala.

188.

Rede nicht! — Något pratsam var han ju, Goethe själf, med bläck och penna, i vers och prosa — emellanåt —, *men en Bildner!* — t. o. m. i sin språksamhet ibland.

Han lefde med pennan i hand, har man kunnat säga om honom. — Ja, men stundens gunst var hans, ty hela sitt lif hade han, den tidsföraktande, ställt i tjenst under ädel tid. Han har skickat sig efter tiden — men som en grek. Därför kunde han också »lefva med pennan i hand». Men tids- och tidningsenlig var han aldrig. Och det är denna — tids- och tidningsenligheten, han vill träffa med de berömda och missbrukade orden: *Bilde, Künstler, rede nicht!*

Hvar är »fåfänglighet» för den hungrande! Men den som är ädel tids dyrkare är i andens hunger alltid. Det är »tidens» tjenare, som lida egentligt af all tings fåfänglighet. Ty de äro de egentliga *wasters of time*. Och dem träffar

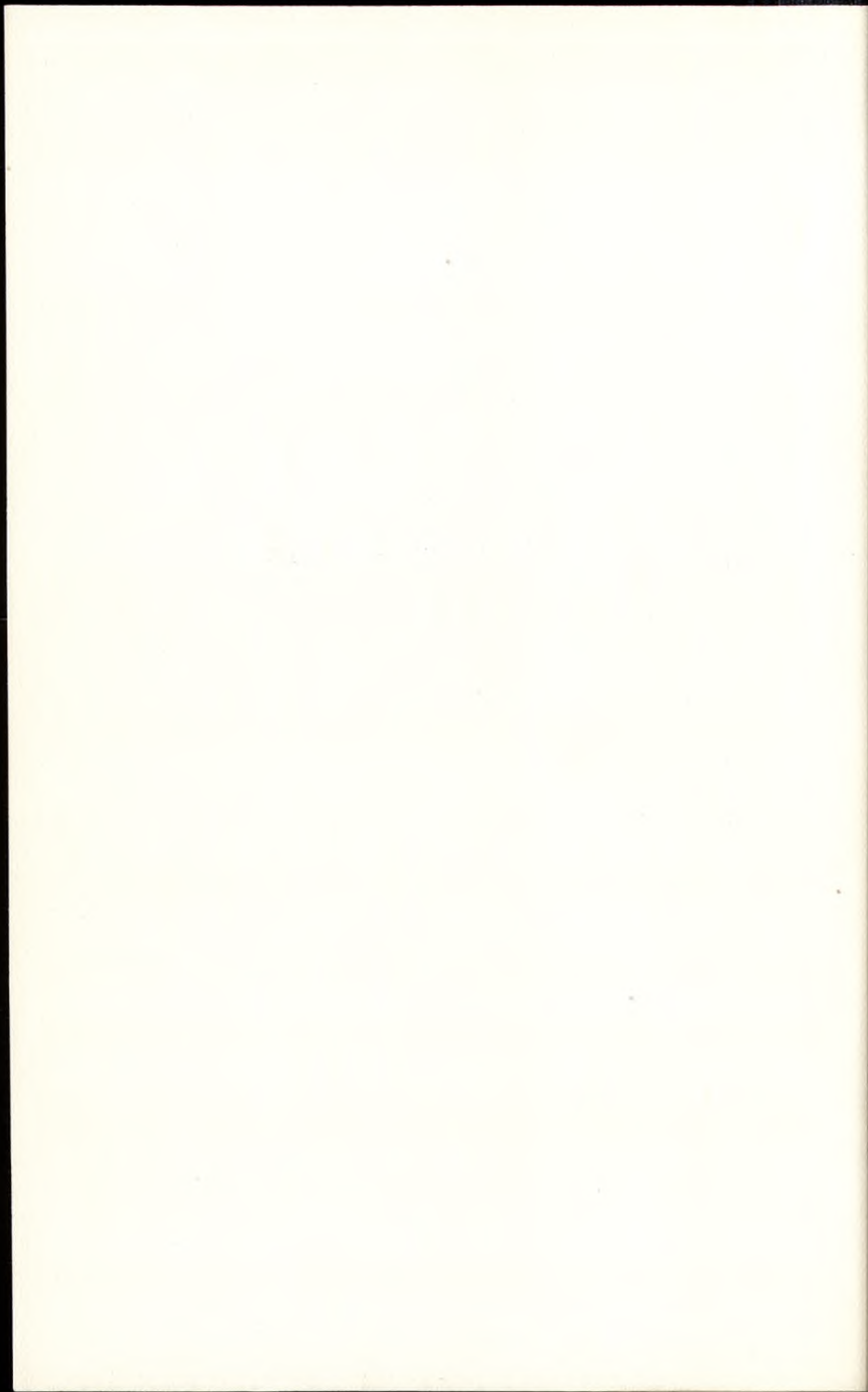
— om de vore i stånd att träffas af så nobla ord! — den Shakespeareska linjen (i Rich. II.):

I wasted time, and now doth time waste me.

189.

Förhållandet mellan rankyner och idealskapande kraft borde väl hållas för ögonen icke bara när det gäller kristendomen! Det finns de som tro sig upplyftade till en fläck- och skylöshet ofvanom allt hvad mesquint är, så snart de ha med värld af hedniskt, antikt att skaffa. Men hvarje ideal är en personlig försvarsåtgärd.

*Lyra och Hades. — Ius
legendi*

Ch'a l'alma pellegrina
È più salute, o per guerra o per gioco,
Saper perder assai, che vincer poco.

Michelangelo.

— es ist das unnütze Sehen, dem be-
gehrend jagenden Menschen eine Torheit.

Hans Thoma.

190.

Vid det stora glömma vi oss, — det är: vakna.
Glömma är förnyelse — såsom af sömn. Vi
kasta med ens vårt rättshafvandes kryckor, rätta
upp oss — i Rätt. Känna med stolthet att det
yppersta är *utan stöd*.

191.

Den stora stoltheten törstar efter förkrosselse
och förödmjukelse. Den är en Phoenix, som
måste bränna sig själf för att lefva.

192.

Ja, hvad är lycka i geniets lif, och för
mänsklighet i stort? Att känna sina betingelser,

sin afgiftsskyldighet; känna de villkor, under hvilka tillträde är medgifvet till frihetens rike: känna dem, och så — vilja betala.

Och hvad är olycka i geniets lif, för mänsklighet i stort? Att känna sina betingelser — och icke vilja fullgöra dem.

Alla produktiva äro män af praktisk mystik; kunna ej vara annat. Så snart de öfvergifvit denna, så snart de här svikit, äro de icke mer produktiva, — de må arbeta, de må frambringa än så mycket. Rätt till pladder behöfver man ej betala för, — icke med en blodsdroppe.

Deras stora fara var detta: de måste ha allting till skänks. Men just *där* gäller det att veta — betala. Och är det ej detta vetandes daimonion man så lätt mister, när man — får betaldt?

193.

Var deras väg någon annan än denna —: från en stor afsmak ha de sökt räddningen i en stor — smak.

Men en stor afsmak är också ett stort sjukt samvete; en djup *fruktan*. Så lättade de sina samvetens börda.

Hvad är det egentligen *under* detta!

De tro ej på möjligheten af ett *tillräckligt*: de tro ej på upplevelsen; tro ej på förefintligheten af ett något som helst, som räcker till för att stanna, hvila, lisa och svalkas vid. Det är den eviga och stora platonismen af ande — denna platonism som aldrig var känd annat än af de andligen eldnärda —: den är det som är det aldrig hvilande drifvande, gisslande, hetsande i dessa naturer och som gör dem till upptäckare, afslöjare, genomskådare — vinddrifna af alla hjärtats och tankens outsläckbara begär — stormslagna, skeppsbrutna: de oläkbart obotliga, ostillbara.

Det stora Mörka och det stora Ljusa, förnyelses och tillfrisknandes stadiga beständiga plikt och sällhet:

där klokhetspolitik mötes med rättspolitik och upptages däri. — *Hora vivendi*.

Det torde vara lag: att den som ej själf förstått göra svält till dagligt bröd, han skall ej nå att

7. — *Ekelund, Lyra och Hades.*

mätta andra. Kalla det med de mjukaste namn du vill — hur ha ej visdom och list lagt gloria af strålar kring detta! — men hunger och törst är den färdekost som allena kan bära dig.

197.

Där brännande sveda hviskar — hviskar för den som fått öra, där fäst ditt hjärta: ty lyckans öar skall din själ känna skimret smeka sig af — Förnuftets kärleks elysium — om du här lägger troget ditt hjärta till mänskossinnes hemlighets bikt, där den hviskar

»i flammors och i vågors bad».

198.

Häri är visst en enkel och stor rörelse af mänskohåg: att vid anblick af olycka erfara inom sig hemlighetsfull, tydlig varning för att genom vulgär efterlåtenhet i lefnadshållning låta afhända sig rätten till att känna sig i gemenskap med det stora lidandet och sorgen — och därmed äfven med allvars ljus — låta afhända sig rätten att vara dess stämma och tolk. Sådant kallas af världen för världsfiendtlighet och förvändhet. Men det har varit grunddraget och grundrörelsen af mången heroisk karaktär.

199.

Själflågeriet, med sin hybris, har detta stora lockande och frestande med sig, att det sätter oss öfver fruktan och osäkerhet. Mystikens (konstens och vishetens) mjukare disciplin är också vanskligare. Därför syns ofta hos svaga människor en böjelse till själflågeri. Men här är oändligt svårt att urskilja. Knappast för någon stark karaktär har denna böjelse varit främmande.

200.

Det är ur vreden öfver våra små förluster, oförsiktigheter och balourdiser vi ville hämta våra ljus. Men ljuset i det stora Mörka, förvandlingskraftets beska hälsodryck af outplånliga trolösheter — dem ville vi på det sättet, med små ekonomi-knep, göra oss onödiga! Och sådan — snusförnuftets lefnadskonst — kallade vi blomman af erfarenhet.

201.

Ödmjukhet, utplånelse — *s'effacer* . . . ! allt det där är ju bara ett själfbedrägeri eller ett räfvastreck!

Tunna och grunda karaktärer ha ledigt »bevisat» att så är det, och att så *måste* det förhålla sig. Men de som erfarit stolthetens kval, de som våndats under den bördan — för dem är utplånelsens dröm helig verklighet, hvaraf minsta droppe är ett svalhetens ljushaf, ett gudavin för deras själar, mot hvilket all världens bevis är bara svagdricka.

202.

Den som har den djupaste ömtåligheten, — öfver djupaste ömtålighet vinner seger: hans är Eldens hemlighet.

203.

Religion är *verklighets*-sinne. Häri ligger religions *tröst*.

204.

Man tror att det är det spetsiga, det giftigt-hvassa och brännande som man allra minst kan undvara, om man eftersträfvar ett verkningsfullt och vidtnående.

Sök att utrota denna böjelse: genom att skapa ersättning för den.

Behåll för dig själf synen af ett smått och mesquint. I stället för att brännmärka det (— mesquinerie på högre plan!) — *märk* det i din andes lif; sätt dig ett vägtecken där: till syn. Lär älska denna ersättande syn! Lär älska denna ögats ekonomi. Det finnes förhållanden af det vackras, det förnämas värld, där det gäller att köpa sig rätten att tala genom kraften att tiga!

205.

Poesi — utan *tro* till poesien: sådant var det mesta af hvad världen kallat poesi. Men hvad är poesi annat än tron på det rena ögats möjlighet. Hvad är poesi annat än: hafva vård om silt öga; att föda i sig själf tro till det rena ögats möjlighet.

206.

Att fly som pesten alla det slagets ambitioner och rankyner som nedsätta din förmåga af ren hängivelse! Ingen annan täflan låta gälla än den om högsta lycka i sak, ointresserad hängivelse.

207.

Aldrig uppbjuder lifvet djupare list än då det genom pretention vill stjåla från oss — *lif*.

Detta buller fick han aldrig att tystna. Och han skyllde på tiden.

208.

Den seende är alltid — ju *mer* seende, desto mer — en öfverseende. Äfven i sin vrede är han öfverseende.

En härlig skur — sköljande ren mången solkig dyster ruta: Ordets handling, ordets man. Men ingen skur är väldigare än strålen ur ett rent ögas ljusdjup.

209.

Genom bildning till onatur och sjukdom! — så hette det mestadels i mänsklighetens historia.

Genom bildning till hälsa och natur! — så skulle det en gång komma att heta?

210.

Det som hjälper dig till uppförandet af, stadfästandet af det för dig bästa förhållandet mellan vilja och affekter (af hvilket förhållande din syn beror) — det är det slag af stort du må eftersträfvä att vinna insikt i och omfatta.

211.

Öga — såsom det öfversta dietetiska härskande:

Så ville jag, att för mig det storas hemlighet alltid tecknade sig och ledsagande visade vägen genom alla dunkel af karaktären, hjärtat, bildningen.

212.

Köpa sig rätten till syn, genom trohet mot ögas villkor, ögas vård:

därmed mången börda aflyftad, mycket i det gångna blidkadt. Ty tankens och diktens väg är äfven botgörings-väg. Lycklig den, för hvilken dessa båda kunna blifva till ett!

Ja, kanske finnes det en ögats girighet och egoism, för hvilken hårdaste och mörkaste ting upplösa sig till förklarings fridsljus. Att dikt är befrielse vore något mycket, mycket mera än det lilla som brukar läggas under det ordet — äfven då, när det poetiskt verkligt är fattadt och menadt.

Stora ord äro för visso ej alltid bara »stora ord». Nej! men få äro de, som stora ord *pröfvat*.

213.

Antingen slaf under »tiden» — eller: göra hela sitt lif till Oberoendes studium!

Öfva dig i all låghet. Endast så utvidgar du dig. *Ama nesciri*. Där släcker du hvad släckas bör; tänder hvad tändas bör.

214.

Den stora flyktens älskare tror du dig vara — och har ej lärt dig *ignorera!* — en älskare af ljusstrids höga lust — och har ännu ej druckit ur de ljusdjups brunn, som heter: *glömma!*

215.

I hvar människa bor väl möjligheten — om ej mer! — till ressentimentstölp.

Men äfven hos den svage — ja, hos hvem egentligen *mer* än hos den svage! — finnes möjlighet till mäktig hjälp: om han genom klokhet blir ren, genom renhet klok. Kännande sin natur, förblifvande i sin natur, når han hem i öfverlägsenhet, så fullt som någon det kan. —

»In reiner Brust allein ruht alles Heil.»

Men ändra min karaktär kan jag i grunden ej. Jag kan bemäktiga mig den.

216.

»*Prioritet.*» — Den som söker ära misstycker ej att ringare lefva högt på att göra plattthet af hvad han funnit, förtigande hans namn, — och att det endast såsom sådan kommer till spridning bereder honom ingen smärta. Ty den ära han söker är sak och saks svalka och låghet.

217.

Prioritetsrankyner . . . Gif akt! De äro nästan alltid förfallssymptomer.

218.

Icke lönar det sig att anse sig så säker, så förnäm, att man ej skulle ha af nöden att iakttaga någon smula omtänksamhet innan man sätter sig i beröring med saker och områden, där man kunde vara mänsklig nog att låta öfverrumpla sig af den mänskliga svaghet som heter prioritetsrankyn. Svårt är det ju i sanning — för stora som för små — att icke låta sig förbluffa af det stolta factum, att man reagerat vid ett par tankar ur världslitteraturen.

219.

Plikten att veta hvem man är, fullt erfaren, är döden för allt högmod.

220.

Quid *est* animum —: just motsatsen till quid *est!*

Ty den som *är* — honom fräter och äter intet; icke ens den allt öfvermäktiga dumheten, den mot hvilken gudarna *icke kämpa*.

221.

Huru vore vår ovärdighet att bära, om vi icke någon gång finge vederkvickas af en aning om att denna känsla väl också månne hafva en empraktisk, en positiv sida. Ja, det finnes lyckligtvis ögonblick då vår ovärdighetskänsla plötsligen kan blifva ställd i ljus från en sida af ett öfverraskande löfte, en löftesgryning af höjder och vägar, som vår fot måste tveka inför: ögonblick då vi förnimma vår ovärdighetskänslas tillväxt såsom det naturliga tecknet af en allt mer sig närmande möjlighet till ett lefvande förhållande till allvars och värdighets värld, ögonblick då i tillväxande rätt till

ett sådant betraktande just det gunstigt-lyckliga (försonande) afståndsförhållandet till dessa fruktans-, ängslans- och förintelsetillstånd vinka oss.

222.

Det solsken, det varma sinne, som jag känner på den egenskapen af dess mildhet: att den aldrig, likt det mesta af den hjärtevärm i världen har kurs, kan blifva till varmt skyddslä, varmt gömsle för den »humor», med hvars namn man öfverenskommit att dölja en städad skadeglädje!

223.

Att våra ögon öppnades för det skefva, att våra inre andningsorgan förkastade och vände sig bort från den grofva smutsatmosfären af vårt rätthafveri, att vi insågo med hela vår varelses lycka, att rätten och det raka öppna sig endast genom den enkla stora insikten, att det goda är det förnäma; att — medan vi trodde det var smaken för ett förnämt som jagade oss och gjorde oss hemlösa — detta förnäma var det allra närmaste:

var det ej denna stora gåfva lifvet ville skänka

oss — och som vi icke förmådde mottaga? Och kan det vara någon mening med att ha måst genomgå så mycket för att omsider se, att hvad man skulle och borde söka, det hade man bara behöft räcka ut handen efter för att ega? — *Ega!* Ja kanske är det där det ligger . . . Ty hur gåtfullt är det nära, det enkla! Hvilket blindbocksspel är ej lifvet, — och kunde denna förtrollning lösas — annorlunda?

224.

Hugnaden af en *föresats* gjorde jag väl i att låta understödjas från den ästhetiska sidan: såsom *linje-glädje*. Men kanske just så kommer det sig också, att den konstnärliga människan så lätt kan förbise att en *föresats*, som man icke ständigt — torrt och kallt i kulan hvardag lika väl som i höga timmens mod — *betalar för*, kan bli en farlig sak som en dag kan ge oss ett bett i vår innersta lifsnerv, hvilket ej så lätt läkes. — Uti hvad smälek, — i hvilken viljans smälek — blef ej stundom för människa kungjordt, uppenbaradt och erfaret hvaruti hennes viljas dyraste klenod låg!

225.

»Jeg glemte helt lavlandsnaturen.» — (Ibsen.)

Det var ett annat han trott sig kunna glömma . . . , något han trodde kunna vaggas i sömn, men ej kunde vaggas i sömn. Han visste nog besked han, om *lavlandsnatur*, dansk så väl som annan, men han var icke stolt nog att icke vilja taga emot hyllning af hvad han föraktade, icke stolt nog att icke vilja göra apespel för massan — bara den kunnat ha lika mycken skicklighet och vilja till att maskera sitt hån — som han själf. Det var listen af egen lavlandsnatur som öfverlistat honom. Och nu sved och brände det, efteråt.

226.

Att *ius legendi* kostar något! — Det var sagans mening.

Därom stönar det hos Ibsen! Och till slut, när han blir mörk, — när natten kommer, då vet han ej (med Solness) om det var hans lifs misstag att han betalat för litet, eller — (med Rubeck) att han betalat för mycket.

227.

»Neben jeder Ehre ist auch Hohn». Ja — och så är det rätt. Så skall det vara.

Icke har du att klaga där du ser dig så mörkt utsatt som möjligt, lågt nedsatt och förhånad. Nej, där du ser dig uppsatt och ärad — där är det du famlar efter något att gripa uti, där är det du varit som mest fjärran och utsatt, — fjärran från hem och ära och den goda friska striden för andens ljus och bröd, hvilken är livvets enda säkerhet.

Ja, säkerhet —: var det ej säkerhets mysterium (eller: tro), hvars aning och hvars sökande förband dig med kedjan af dem och deras värld i upptagenheten hvaraf och i hemmahörigheten och bundsförvandtskapen med hvilka du haft ditt enda hopp att kunna bevisa dig, blifva bestående och vinna fortkomst.

Till hvad har du blifvit nedsatt? Till hvardags gripbara fasta verklighet och goda strid.

Till hvad vardt du uppsatt, — där du blef ärad? Till en usel tomhet, där hand ej kan fatta, fot icke stå. Och det är den hela djupa meningen i det ordets sanning: »neben jeder Ehre ist Hohn»!*

228.

Allt ovanligt kan förlåtas — utom det att icke vara billigt-fåfång, »försynt»-fåfång. Den

* *Alexander v. Humboldt.*

som ej vill underkasta sig torg-ostentationens heliga plikter — plikten att gå ut och vara narr för de tittlystna — han skall inom kort vara en utstruken.

Men de som kallt och lugnt ha vetat begagna sig af sådana ställningar, kallt och lugnt följa sådana tillförlitligheter och tecken, de ha vunnit den grund för lifvet, den ringhets varma sol, som är kostbarare än alla maktställningar.

229.

Den som eger full genomlysthet i sinnet af de betingelser i anspråks-läge, som äro conditio sine qua non, — huru kan han ej le åt veder-sakare som — där de tro sig kännbarast drabba — just som allra bäst tjena till upprätthållandet och stärkandet af hans lyckas och hans energiens villkor! — Ja, gör mig låg! gif åt mina anspråks dämpare det oförryckbara läge, utan hvilket glädje och ljus äro endast tomma ord! Sved till dess rots rot den dårskaps dröm som heter glans, höghet, makt i världens mening.

230.

»Oberördhet» . . .

— Med andra ord: en bättre egoism! —

Ja väl! just en *bättre*.

Oberördhet: en verkligt empraktisk, en genomgripande anslutning till högsta ordning, afgjordhet för *dess* glädje, en klar insikt uti, att de afståelser som för *dess* skull fordras äro bästa köp du kunde göra.

231.

Hvar är man sällast oberörd, fri från all *φθόρος*? Där man är djupast empraktisk —: där man räknar tillvaro såsom den fulla jämna innerliga uppfylldheten af själfbehärsknings kärlek, förnuftets helgedoms dyrkan: häruti hägnad den Ordets fristad, där allena din rätt och lycka kunna växa:

så, endast så tillväxande syn att hoppas! Ty intet annat thema eger du än din rätt, i sådan vård och tukt — i sådan tacksamhets vård vunnen.

232.

I det klarhållna, friska förhållandet till indulgenser af hvarje slag ligger det stora bote-medlet. Att allt hänger *vid*, beror på att du — i stället för den glatta hud enkráteia ensamt kan ge — fått din själ omgifven af det sega efter-

låtenhetens fångstlim, som du kallar din fina känslighet, din nobla — hudlöshet! —

Hvad kan detta angå mig! — Denna verkan, denna uppandning till Öga medför hvarje lös-brytande ur efterlåtenhet.

233.

Hvar var det mest väg?

Där, där du sagt Nej till ditt onda öga.

Hvad var finaste lusten af att lefva, — hvad det rörelsegrepp i ditt inre, som friskast renat ditt blod, om icke just hela ditt väsens samling till detta Nej's uttalande?

234.

Till oberoende, till oberördhet, till konst hör mycken barnslighet; en stor förmåga af barnslig glädje till det *παίζειν ἐν καλοῖς*, hvarom Platon talar.

Ett *utan anspråk* — hvarförutan aldrig stort blir — är nog icke möjligt annat än för sinnen af sådan stor barnslig förmåga: intet annat än denna lätthet är i stånd att trycka ner de plumpa jättemakterna och -tyngderna af anspråk, afsikt.

8. — *Ekelund, Lyra och Hades.*

Sådan geniets barnslighet hörs just inte vidare talas om! Nej, just *afsikts-fulheten* är det draget hos genialiskt anlagda människor, som man allra mest har i tanken, då man talar om ett genialiskt barnsligt.

235.

Var det väl någonsin för andra än de till högsta frihets och oberoendes kärlek af sköningslösa gissel drifna, som högsta Eros blef till lag, till stjärna att styra efter!

Det stora föraktet — den stora ödmjukheten! Det var det outplånliga märket på dessa andar, att de måste eftersträfvat att ena det oförenliga. Hela deras sundhet och deras möjlighet att lefva och *nära sig* låg innesluten i denna lidelse. Detta är Platos Eros, och ingen har uttydt denna lidelse djupare än han, som sagt ordet: »denn ich bin eifersüchtig um meine Armuth». Han är Platos lärjunge — och så länge han det var, gick han lyckans och maktens bana.

236.

För den sannt indignerade är all skepsis, all pessimism nonsens —: den *ej för egen rätt* indignerade!

237.

Grekerne voro stora barn, heter det. Och det fanns väl ock ett litet antal, som kunde gjort sig förtjent af sådan hyperbol af lof — i deras höga stunders halkyonism:

halkyonism af hängifvelsen att från skefhet särskilja rätthet, halkyonism, som endast var möjlig genom ett slag af yttre och inre ekonomi, genomlysande — ljusbadande — och till barnslig nyhets helhet återställande en naturgrund, där ett »godt läkekött» från början varit blodsarf och viaticum. »Att blifva såsom barn» var äfven det grekiska problemet!

238.

I *sak*, i kärlek, i allvar — hur ljufligt dör vårt själf, vår kvalvilja! Viljas ljufliga *euthanasii*!

Ja, hvad är »flykten till naturen» annat än hjärtats flykt till sin enda svalka och upprätelse: redlighet och sak-glädje.

239.

Hvar var det *tro* växte — tro, det dyraste af allt, och det starkaste?

Var det icke hos sådana, som hade — svårt att tro!

Var icke *tro* deras lifs handling, vuxen, tvingad och sprungen ur erfarenheten af hvarje sådant egandes omöjlighet, där jag icke eger mig själf —: ur erfarenheten att där jag eger mer än mig själf, där eger jag mindre än mig själf, d. ä. — intet.

240.

Hur kommer du loss från det förhatliga? Hur kommer du upp emot dem som beljuga dig, vanställa dig och förneka ditt värde? *Skilja* dig måste du. Skilja dig genom innersta hållning af lefnad och håg; skilja dig — icke genom åtbörd och sken — utan där, där du är mest obevakad, mest obespejad, lönligttryggast: *där* skilja dig!

241.

Det finns ej djupare trots än att kunna gifva sig själf orätt.

Skuld — om du sätter den på dig själf — kan blifva dig till styrka och fäste. Sätter du skulden på andra, är den icke bara ett bortkastadt kapital, — den är ett törnesnår, hvori *du* stannar.

242.

Den som intet högre fruktar än detta, att anklaga, att skjuta skulden på — han har begifvit sig på maktens öppna haf. Men i detta, i dettas lust och begär, ligger så ofta vårt hemliga — förlamande förbehåll.

243.

Den onde tjenaren. — »Då gingo hans medtjenare fram...»

Är det kanske det *du* kallar afunden, förtälet, det kollegiala nitet m. m.?

Det var kanske rätt nog.

244.

Fraus. — Betänk — i din vrede, i ditt maktbegär, din anklagar-lidelse — om det icke är *brödet* du nu trampar på! Om det icke är äktets makt i din själ till uttalelsen af ett *pane egeo* — ja, till Ordets själfuttalelse i din själ, som du i detta ögonblick tillintetgör! O *fraus*...

245.

Det finns ingen ärelystnads högre krona och stjärna än den, som går efter att hafva den

finaste (äktaste) *hunger*: den som går efter att med hela sitt väsens mänsklighet kunna uttala ett *pane egeo*.

246.

Ensammare och ensammare om de ting som äro ditt bestånd och säkerhet blir det, ju närmare och verkligare du till dem träder i förhållande, ju egentligare och sannare de komma att tråda dig in på lifvet, in på ditt lifs sinne, såsom lifs näring — *pabulum*.

247.

Enda vägen till stort inflytande är en solid impopularitet.

248.

För att få hvad man kan, uppstiga till de höjder, man *kan* uppstiga till, tänka de tankar man *kan* vara tillräcklig för, måste man vara en *homme sans prises* — icke minst i förhållandet till de hvardagliga indulgenserna.

249.

När en man nått ställning, är han död för sanningen. Ställning gör förställning.

Öfver sanningen står befodringsfrågan.

250.

Bakhållet Objektivitet. — Hur mycken lömskhet och feghet döljer sig ej ofta under detta, som de godtrogna loforda såsom ett osjälfviskt »sträfvande till objektivitet», hur mycken välförståndig insikt uti, att där man bäst passar och bäst har sin räkning är — *bakhållet!*

251.

Ju ruskigare vi bli, ju fulare, hårdare i sinena — desto skarpare putsa vi oss! Detta är vårt lilla kulturputs.

252.

Att ställa fram ideal — ideal *försvara*, det var hos några en form för klaga och *anklaga*.

Hur anklagar man bäst? Så deras hemliga klokhets fråga.

253.

Bestimme dich aus dir selbst. — Detta inspirationens bud (ty ett sådant är det) gäller för hvarje beslut, äfven för hvad så ofta med en vulgär undermening kallas det praktiska lifvets.

Inspirationen — för så vidt den är af sanna musiska slaget, d. v. s. samlande, stämmande, bestämmande — är att lita till. Det skall se ut, understundom, som om den icke det vore. Men just där får du icke låta förbluffa dig. Du måste vänta, äfven på — dig själf. »Låta det regna»: nämligen regnet Tvifvel, Misstro, Obeständighet.

Då måste lära dig att »af barbaren köpa dig tid» —: skulle också barbaren vara du själf.

254.

Hvad ödet har beredt i din natur, just för dig beredt och lagt till rätta: *det* ställa sig i tjenst hos! Där icke undandraga sig — om ock hela världen säger att du flyr från dina bästa uppgifter, din lyckligaste förmåga!

255.

»*Du onde tjenare . . .!*» — Det är i botgöringens, i tacksamhetens djupa eld du allena kan blifva i stånd att glömma, att undvara den lilla, den sträfva branden af alla dina bildadt mesquina, stickande och lidelsefulla stråeldar.

256.

Så snart noggrannhet om inre lefnadsform sökt höja sig från ord till sak i en mänskohåg, har framtid genomlyst, oupptäckt, obeträadt land genomlyst denna mänskohåg.

257.

Fruksamast i tanken är man, enligt Rousseau, när man har det så ställdt att man har mer anledning att vara tillfredsställd med sig själf än med sitt öde. Häraf följer också, att yttre framgång mister sitt värde, så snart man gifvit den *första-rangs-plats* för medvetandet. Då sprider den strax förtorkning; plötsligt förstummas de källors fina spel som kommit sinnets blad att dallrande breda sig, likt vederkvickta plantors. Men *då* — till besegrande af sådan förtorkning — kan det nog också visa sig vara en icke så alldeles förkastlig och onyttig sak detta, att genom sin naturs och karaktärs läggning befinna sig lite hvad man kallar »på tvären» med denna värld! — *ἀκαίρως ἐνκαίρως!*

Ja, en *virtus repulsae nescia sordidae*, en virtus, om hvilken det förunderligaste af förunderligt

kunde med sanningens fullhet utsägas, nämligen det, att den hvarken

sumit aut ponit secures

arbitrio popularis aurae —:

en sådan virtus (*sans prises!*), ett sådant gunst- och vinstförakt växte i mänskliga klimatet ofta just under den oförlikneliga hettan af mången — repulsa sordida!

258.

Ju klarare, i tydlighet naknare den vinst kan stå för dig, som — naket, friskt — ligger uti en från allt ovidkommande renad tacksamhetens lycka öfver banan själf: ju *enklare* denna känsla förmår genomtränga dig, desto mera skola dina villkor för en sann fattning af ett mänskligt enkelt stort (»klassiskt») tilltaga i lefvande styrka. Det skall gå upp för dig hvarför Forntid och Ungdom höra samman!

Att fördjupa sig (pragmatiskt!) i denna instinkts säkerhet, denna hemlighetsfulla ekonomiska klokhet, som virtus-idealet aldrig kunnat undvara (*το μη λαβειν κρειττον*) — ja, det vore i sanning ett sätt att studera, att närma sig antiken på lefvande sätt! Ja — en lefvande filologi!

αὐθάδεια. — Skulle vi ej taga vara på våra egenskaper, hvad skulle vi så ha att odla, att emendera? Men vägen heter: från *αὐθάδεια* till *αὐθάδεια*.

Äfven den genstörtige har en väg till frid!
Men en djup.

En *puntiglioso* af djupa slaget borde väl finna lifvet värdt att lefva — han om någon! Hans element är en äfventyrlig vakenhet — ja, äfventyret själf.

En afgjordhet och en gång för alla, in till det innersta, förklarad, genomlyst hopplöshet och obotlighet af denna karaktärsbelägenhet: sådan måste jag tänka mig hos mången af de ungdomligaste — på godt och ondt ungdomligaste — det geniala sinnets företrädare den lyckligt-smärtfullt genomlysta vakenhet som breder sitt sken om passionen af deras hemligast-verkningsfulla skapelser.

Mycken bitter skarpsynthet är en skarpsynthet af otacksamhet.

Man må vara tacksam för möjligheten af hängivelse, tacksam i hoppet om möjlighet af ett område af mänskliga ambitioner, hvilket låge öfver kalkyl. Man må lägga sinnet till här; må i denna känsla eftersöka utvidgnings- och renhetsmöjlighet. Glädje har underlig makt! Till och med vår djupa räfaktighet kunde den öfverlista...?

262.

Egenskaper —: *spolia*. Den fiende i mig själf jag slår till marken, hans vapen blifva min egendom: och *det* är mina egenskaper. Endast de, som haft starka fiender — och de *starka* bo hos dig själf — ha haft egenskaper af makt.

263.

Ubi pater sum — det är naturligtvis intet annat än *ubi genius*, d. v. s. den bästa viljans plats. Och då man ser, huru det i geniets natur finnes rum för den gudalika patriotismen — och tillika för en Geist des Schmollens af allra mänskligaste, allra dödligaste slag, då kan väl vara, att man anar något af den ekonomiens lyckliga instinkt, som låg bakom så mycket underligt i de geniala människornas »inställning»

till lif, upplevelsen och medmänniskorna och framför allt hvad som i dagligt tal benämnes lyckan. Hvad var försakelse för dem, om blott hoppet fanns att kunna därmed undslippa sin djupaste förödmjukelse! Ty just där den kraften nått till ovanlig höjd, som vi kalla den rena viljans — i en sådan natur skall också förödmjukelsen af det *andra* blifva just brännande!

264.

Vill en fader ha skänker? Hans svartsjuka är den skänkandes svartsjuka. Hans maktlust är den skänkandes maktlust.

Detta är det som man kallat det »olympiska» af konsten. Detta är dess främlingskap, dess kyla, dess världsflykt, dess — negativism.

265.

Att framlocka, magiskt väcka, till dag och medvetande drifva fram dolda möjligheter (af syn, af känsla) i mänskosinnen — därtill, till denna egna skicklighet och konst var väl ofta det hemlighetsfulla tecknet och märket *det*, som för bäraren af sådan skicklighet tedde sig såsom en utestängdhet, en — *märkthet*.

Ville en sådan karaktär komma till besittning af sin kraft och lycka, då måste han först höja sig till klarhet om sin form af Ega —: att denna form, dess sanna namn, heter — Hjälpa.

266.

Ega. — Det är det sällsamma, att det i grunden aldrig kan vara annat än ett osäligt, ett falskt, ett tomt egande som är i stånd att väcka *afund*.

267.

Öfvervinnelsen är det gemensamma.

Den riktning eller method, som Nietzsche angifver, har detsamma till mål som en Schopenhauer och hvarje annan genius. Det är *det* det gäller: att se en genius i dess innersta stolthets hemlighet, hjärterum! Där faller skiljemuren, den skenbara. — Hvad som oftast vållar detta skenbara ligger i förhållanden som hänföra sig till produktiva retelsebanor och produktiv ekonomi; hör snarast till förberedandets område. Det är det, som hos Nietzsche utöfvar sådan trollkraft öfver artistiska karaktärer af ett bättre-vanligt slag, — medan Goethesk afståelse (*Entsagung*) och mystikens och Schopen-

hauers världsöfvervinnelse förblifva en ofattbarhet för dem. Och skulle de också ana sanningen, uppreser sig strax (deras egentliga sanningskriterium!) den väldiga faktorn *geschäftssinnet*.

268.

Ett inre konststycke — som han gärna kallar »Entsagung» — ligger till grund för Goethes djupaste harmoni och bildningsideal. Hos andra kan detta taga sig formen af ett skenbart häftigare och ekstatiskt lif, men dess innersta rörelse och öfning flyter ur en och samma källa och princip.

269.

Det är människans djupaste karaktär, att hon sträfvar till ett omöjligt, oupphinneligt. Hvad är konst, hvad vishet? Eldens svalka. Svalkans eld.

»Die Götter haben im Menschen eine unmögliche Synthese versucht.»

270.

Ordets strålkraft (den grad däraf du kan ernå) beror af ditt lefvande förhållande till ordet, den

grad af förbehållslös förhoppningskraft och lit du — i kraft af ett förbehållslöst behof, *utan stöd* — är i stånd att frambära. Ju lättare du har att bevisa dig inför dig själf, ju mattare skola dina ord vara.

271.

Den dag du icke är i stånd att själf skaffa dig den goda och stränga underrättelsen om dig själf är en utstruken dag ur ditt lif. — *Invidia vel amore torqueberis.* — Den är eldregn på din själ.

272.

Dög någonsin ett mod, en munterhet, som icke var — *autochthon*? Nej! bättre har du icke att önska dig än att din belägenhet ständigt kommer till ljus för dig — det må vara hur skrämmande det vill, detta ljus. Och var öfvertygad om, att jublet öfver plattheten är icke alltid blott för roskull. Ty platthet har väderkorn, den också.

273.

Ett äkta världsafvåndt har sin grund i kärleken till stundens gunst, den klara timmen

(καίρῳ) och är alltid i förbund och frändskap med ett äkta konstnärligt. Och endast där, endast så kunna värld och ande mötas.

274.

Gif akt på frivillighets, inspirations (konsts) förhållande till allt det som mängden kallar exklusivt o. s. v.

Det är i fåtalet, i sällsyntheten, i öfvergifvenheten och utstöttheten som världen är hafvande, värld växer, framtid växer.

275.

Dunkelt, lågt och förbisedt: så är allt, hvaruti födes. Så måste din glädje vara.

276.

Primum vivere. Tänka : handla. — Så snart jag hade detta i klarhet, var jag i min ordning och i min trygghet. Där jag själf, inom min fattiga värld, var handling, var lifsgestaltning, där fick mitt hjärta strax vederkvickas af tro. Där visste jag, att hvad här var min vederkvickelse, vid ingen annan ledstjärnas blänk

sökt än denna vederkvickelses hopp — det kunde i förfriskande verkan föras ut så långt det fanns sinnen, fyllda af samma lifvets nyhets outsläckliga fordran.

277.

Ordet och *ritus* (öfningen, iakttagandet) äro ett. All forntidskrafts källa och mysterium. Indiskt: brahman. Grekiskt: Orpheus. När mänskoande kom att fråga och forska efter mänsklig styrkas och makts möjlighet, kom den alltid till detta. Och det är så den dag i dag i dag och skall så fortblifva. Vi äro Forn-tid, så snart vi vilja makt, ro, säkerhet.

278.

Att detta är din grund, det veta —: att känna hot och osäkerhet och hela lifvets vacklande inför erkändhet af världen — så snart du låtit förleda dig att däri känna ett stöd och en säkerhet; — att du fullt lika klart måste vara beredd att kunna kasta sådant ifrån dig som du måste ega klarhet om en tillflykt i ditt innersta förhållande emot förhånelsen och vanställningen; — att du måste hafva ett rum

öppet i dig själf, fylldt af det ljus, uti hvilket miasmat af det ena (vanställningen) lika restlöst tillintetgöres som miasmat af det andra (»erkändheten» och den falska säkerheten).

279.

Att vara »falskt inställd» mot yttervärlden kan vara en mycket ärlig sak. Fri från alla *travers*, fullständigt fri från alla skefva inställningar till omgifningen är till sist endast den — inställsamme.

Skefhet och rätthet! Det är ju viljan till vaksamhet, viljan till din ömtålighet, till din jalousie som lyfter ditt medvetande till linje och ger dig rätt, rätthet. Hvad är människan, hvad »karaktär» annat än krankhet! Men att acceptera villkoren, att vilja vaksamheten — det är rätthets sak.

Skefhet och rätthet! Det kommer så mycket an på den skickliga förbereddheten emot tvifvelangreppen. Det kommer så mycket an på att ha fäst en gång för sinnets kärlek denna snabba lätta rörelse, hvarmed man vridit vapnet ur handen på en sådan *blue devil*! Låt detta vara dig sagdt: de ädle voro ädla genom sin för-

bereddhet, genom sin klara och fasta erfarenhet (själfkännedom) om villkoren för tillbakaslående af sina tvifvelangrepp. Detta var deras karaktär, deras rakhet, sundhet.

280.

Ja, väl finnes en lefnadsvörndnad, en respekt för de mänskliga tingen och förhållanden människor emellan, som är en kostbar sak. Ja, väl är det värdt att för sig bevara tron på att det verkligen *finnes* en djup och fin värld, sällskap där det kunde vara värdt att få räkna sig hemma. Men bästa sättet att bevara en sådan tro, en sådan lefnadsvörndnad och tvånget till att träffa och tända denna världs ton och dess gnista — se till, om icke det var just det afståelseförhållande som natur och händelser förelagt dig till villkor och näring. Den aktning, tro, *pietas*, som ger glädjen att finna, utsäga och tända, är för visso bunden till villkor som för världen se fattiga ut.

281.

Ideal är de sympathier du vill väcka. Idealiskapande kraft: en sublimering af eroslifvet.

Det vet du, att, gäller det allvar, då skall hvad som möter dig och drages till dig aldrig kunna vara annat, annorlunda än just så stort och verkligt som du är värd. Hvad du af publik vill, det måste *du* vara. Så är du fri från publikbekymmer!

Den vägen och det sättet var alla väckandes och samlandes väg — och *lön*.

282.

Om stolta ting passar godt tystnad. Och en fin sak, som blir alltför tätt försvarad, går lätt miste om hvad som just var dess finaste medel till verkan. Ur den känslan och respekten — ej af brist på »moraliskt mod» — har väl mången tigit.

Ett stolthets-, äkthets-älskande sinne är äfven ett tystnads-älskande. Och har ditt sinnelags bild, i tanke och ord upprest, mäktat skapa sådan tystnad, har visst ej din verkan varit liten.

283.

Med de tappra vinner man intet umgänge, af de tappra får man intet stöd och glädje annat än genom att samla sig själf till samma

hållning. Det är i *den* frändskapen du får erfara något af detta, som på paddornas språk heter — själens ensamhet!

284.

Ja, det står ett publikum *bakom* lifvet och världen: man måste på allvar hafva blicken mot detta; måste rikta sig efter seger som verkligt bringar glädje, som ej tager lif och fullhet och samling undan; en seger att hvila vid och vara fruktbar i, den seger hvori man utplånas, gömmes — och blir *tydlig*.

285.

Till något finare kunde ju ej ädla makter fört dig. Ve dig, om en dag ett »rikare» lif skulle komma att gifva dig tydlighet om hvardagliga ljusets skönhet, de skuldlöst enkla lefnads geniens, hvilka låtit dig erfara sin nåd. I hvarje ögonblick det är dig förunnadt att afundslöst ur dessa ringa — och djupa — förhållanden se ut öfver mänskofilvet har en finare värdighet slutit dig i sitt hägn än världens höga — fattiga — förhållanden äro i stånd att meddela. Och just så och ej annorlunda är din

beröring med fin och värdefull samtid säkrad,
— just så ådrager du dig det bästa klandret
och den bästa afunden — af alla de tomt —
i tomhet — ledande och ingripande.

286.

Det var tryggheten af ett högsta allvar som
du här smakat, och då du sedan småningom
— »tillfrisknande» — fördes tillbaka i det van-
ligt trygga, behöll du dock innerst i din varelses
heligaste ett doft och en smak af allvarets, det
avgörandes, det farligas säkerhet. Denna smak
och detta ljus ville du ej byta bort mot all
världens glans och lycka. Då tänkte du ibland
på ett forntidsord, som du nu tyckte dig ha
fått nyckeln till —: »Månne ej *där* ock skulle
vara vårt räddande, där vår undergång är.»
Och då alla ropade: lifvet måste *lefvas*, — för-
nam du ett bittert förräderi i allt mänskligt
tungomål. Ty det var just *lifs* smak du smakat
i det stora mörka. Och din hela hälsa blef att vara
trogen din sjukdom.

287.

Så »paradoxt» kunde det vara —: att just i
slutenheten öppnas och mottager ditt väsen

hvad fullast och rikast lifvet och människorna äro i stånd att meddela dig. Så »paradoxt» kan det vara —: att denna noggrannt stilla öfning (som oftast kallas styfhet och tillknäppt-het, äfven feghet, list —) är just *din* smidighet, *din* glatthet, *din* mjukhet; och att intet lägger dig värnlösare öppen för lifvets armod och frost än det hjärtligt fria väsen, som för det stora flertalet af människor står som vackraste och rikaste formen för en klar sammanlefnad, ett ljust lifsanammande.

288.

I en verklig misstro till det lätta — allra minst skulle du där vara i tvekan om plan och uppgift, allra minst om ett lifsin-gripande, till verklighets behof nående. Vill du följa din natur — i enlighet med ren erfarenhet vara din natur bekväm — då skall också din misstrogenhets karaktär blifva dig ljus: den misstrogenhet som är linjekärleks.

289.

Den djupa lönen af en *virtus*, som icke söker, icke fikar: den har undandragit sig

besvikelses och snöplighets maktområde:
repulsae nescia sordidae (Hor.)

290.

Nytta — *Ideal*... Skulle egentligen dessa ting, som äro din andes och ditt innersta blods lifsnäring, lifsluft, vara fullt verkliga för dig, skulle du kunna hvila dig intill dem, skulle ditt blod taga dem till sig som nu — om... mänskligheten »behöfde dig»? Verkligen?!

Hvad vet jag, — och hvem är väl jag, att jag vågar ställa en sådan fråga! Men ett underligt, ensamt barn är idealets tanke —: *Vill* den vara till gagn; till »verklighetens» gagn och bruk? — *Vill* den annat än sin ensamma färd?

291.

Ett mål, ett resultat att hvila vid? Nej aldrig! Men en väg och en färd och en färdeduglighet och färdeskicklighet och uthållighet — detta att hvila uti! Ju mera du vinner, verkar, desto skarpare bli krafven på *din* säkerhet, din själs fasthet i färd och strid. Det andra — det pjollrigt-oskyldiga harmlöst-tillfredsna — det har aldrig

varit dig annat än ett som sticker och svider och vid hvilket aldrig ro kan vara.

Indulge genio. — Det ordet var en ynglings Men starkare fattadt, med lifvets och konstens eld, afslöjar det en Janus, lifvets och konstens.

292.

De som dyrkade en ren vilja, ett renhjärtadt sinne hade denna dyrkan därutur, att de hårdare än andra erforo ovärdighetskänslans gissel.

Hvar är det vi tala om *sanning*? Där kraften att säga fått en vördnadsbjudande höjd. Har du tvånget och viljan till värdighet, då kan du hoppas sanning. Men sällsyntare är intet i denna värld än tvånget till en värdighet af det slag som icke hänger på en kragknapp.

293.

Till att lefva är, som bekant, nödvändigt att låta andra lefva. Men därtill hör — nödvändigt — *höjd*. Höjd, i sinnet, i tanken. För några, för karaktärer af djup och häftighet i renhetskraf, en utomordentlig höjd. Här af kommer en stor skilnad mellan människor och deras lifsmöjligheter.

Allt krig i stort går ut på det, att visa ett oåtkomligt. Så snart du har med hvad och hvem att göra, susa dina pilar glödande tillbaka i ditt eget bröst.

294.

Har man ej underrättelser från inre håll, hjälpa icke några yttre till besked, — men väl ofta till villande. Man kan tryggt lita sig till den paradoxen, att man träffar säkrast och rättast, då man minst gjort sig underrättad om *hvad* man angripits för. Den »polemiska naturen», för hvilken svar och förklaring ligga ständigt till hands, når aldrig annat än dagen, kifvet, ytan.

295.

För allt hvad *träffa* heter gäller först och sist: höjd. Ja, till sist, — höjd, där man för länge sedan förlorat ur sikte allt hvad byte och mål heter.

296.

Misskänd och missförstådd — om du är det —: vill du hoppas kunna jäfva de för-

klaringar som vilja visa att ditt öde haft sin grund i egen grofhet och våld, haf då för ögat huru oåtkomlig fienden är, med mindre än att dig gifves tillträde till, rätt att uppbesvärja förklaringsmakter hvilka, *en gång af dig själf misskända*, lågo bakom grofhet och våld.

297.

Vill du gifva världen bevis, då måste du gifva den de bevis du söker för *dig* och icke för världen.

298.

»*Begieb dich deiner Fratzen*». Hvad är det? Är ej det mycket, mycket nära? Har ej en människa sin värdighet invid sig alltid: då hon besinnar ljuset och mörkret af sin ort och belägenhet! Är det ej underligt att det raka och rättsinnade, och öfverlägsen enkelhet, ändock skola tillhöra endast sparsamt förekommande naturer, — eller är det blott dess uttrycksmöjligheter (i bildning) som äro sällsyntheten?

299.

Hvarför rubbar honom, eller sårar honom, nästan alltid världs gunst och erkännande?

Hvarför ger det honom en tillit som sticker efteråt, ett mod som är värdelöst för hans innersta?

Hvilken helig musik är det äkta modet och tilliten — de autochthona —, de som tillfalla dig som lefvande frukter af det rena spelet, i lags varseblifvande och lags omfattning, — hur blomlikt ädla uppfylla de med ljus.

300.

Den allmänna likgiltigheten gaf honom ett lefnadsskydd, som i själfva verket var en gunst af ödet: för *hans* karaktär, *hans* färds och säkerhets villkor.

Ett verk, ett namn blir aldrig stort genom buller. Men tystnad kan vara en uppdämning af kraft. — Och säkraste sättet att fira ned hvad som ville höja sig: var det icke ofta just att — fira det!

301.

Och hvad förlorar han? Han går miste om ett tomt och vidsträckt buller, ett ödsligt nonsens som sölar, bränner och förtorkar hjärtat; — medan han kan vinna eller hafva det goda hoppet att vinna: en frisk och klar

värld hos några få människors sinnen att verkligt vara till uti, vara lefvande och välkommen hos. Är det ringa uppgift?

302.

De kallades osällskapliga . . . I sanning — det var för vänskapen de voro födda: ty när kunde *de* någonsin undvara de bästes sällskap, de bästes tjenande!

303.

Den goda vissheten om bundsförvandtskap och vänner flyter omedelbart ur allt bemödande att se rätt, det må vara i stort eller smått. Den som är rätt ensam är en magnet.

304.

Då de hade något gagn af tanken på världens gillande, var det i själfva verket hoppet om eget gillande, och rätten därtill, som uppehöll deras rörelse. Världens gillande kunde nästan aldrig annat än störa denna spelande rörelse, som tanken att få hålla sig i aktning inför sig själf väckte och uppehöll. *Bene latere* — det var i sanning inskrifvet och tecknad i

deras natur; endast genom att kunna ständigt kämpa sig tillbaka dit in förmådde de efter alla blesyrer och fall återvinna hälsa, känna ton af lif på nytt. Det må — för de svagt seende — se ut huru det vill, men ingen som verkligt lefvat, icke Epikuros, icke Goethe, har någonsin lefvat annat än i kraft häraf.

305.

Tystnad och mörker rundt omkring! — så klagar han. Och dock — hvad vet han, till sist, huru svar och tillslutning skulle hjälpt honom! Är icke i detta »hjälp» en stor tve tydighet? Hvar — om icke i hans karaktär, i dess mörker och vånda — vill hans stjärna födas? Har han ej sett, att där det onda af hans öga var, där bakom — höljd och skymd, men dock förnummen af hans innersta vilja — var ock stråle och löfte af den ledande stjärnan!

306.

Godt är det, att vissa religiösa dokument finnas. Godt är det, att dock någon gång en aning får slå ned i oss om den arma kortsynthet som är grunden för vår förvåning öfver

de store öfvandes och försakandes glädje. Godt är det att vår snarstickenhets vakenhet får känna en fläkt utaf den stora vakenheten, där andes vårlif glimmar utan hetta och sting. — Världens hetta och spetsighet . . . ! hur sjunker denna stora mörka värld — denna stora lilla värld — med alla sina heta vaksamheter samman till ett töcken under din syn vid det ögonblickets makt, då den stora misstanke-hågen öfver egna dunkel, fläckar och futtigheter stryker likt stora svala vingars fläktning öfver ökenbranden af själen!

307.

Sanningen om dig själf är summa af hvad stjärnegunst och lydnad i möte kunna bringa. Och detta är ditt Pro domo, hvarmed du allena kan möta vedersakarnes afslöjningar: summa af hvad du själf egt kraft att afslöja af detta mötes karaktär.

308.

Vill du bevara mildhet — var på din vakt mot det milda.

Hoppet om förklaring, uppgörelser, försoning

är sällan annat än det förklädda begäret efter ny oklarhet. Men på ett renligt oförsonligt kan man bygga och göra gagn.

309.

Vara misstänkt är en god position; — ger samlande kraft och riktning. Men i egenskap af ung (i egenskap af ande) måste man vara misstänkt, vara utestängd, — icke i egenskap af trött, mulen, blasé!

Ett stort lif var stundom ett enda genomfördt enhetligt stort bevis-samlande. Men den misstänkthet, som ger samlings dyra och bittra gåfva till skänks, kommer heller ej till stånd om en människa annat än på förutsättning af ande, makt, ungdom.

310.

Kraft och rätt att tåga bestämmer sig efter ditt förhållande till sak, ditt hängifvandes oförbehållsamhet.

Ty tystnad (*nonchaloir*) är af två slag: det ena är af gift, det andra af sol. Det senare är det, som i forntidsuttryck (Pythagoras', Demokritos') heter *nil admirari* (*τὸ μηδὲν θαυμάζειν*).

311.

Af produktiva sofistrier låta vi förleda oss att omhulda en minnesgodhet som ödelägger karaktären och med sina gifter förlamar ett äkta, stort, rent produktivt. Men Minnets gud och Minnets styrka — som är dikts och tankes gud — har intet med sådan minnesstyrka att skaffa. Denna gud har däremot mycket, mycket med glömskestyrka att skaffa.

312.

Mörkrädd. — Hvarför så mycket spyflugvidrigt som samlade sig om denne mans öde, som borde varit stort, — ja, kanske *var* det? Var där måne något i hans natur, som — *drog*?

Det är med förföljelsesjuka som med vattnet, säger Plutarchos: det rinner *nedåt*. Så rann vansinnet i Alexanders själ: sedan han gått ned från ljusa höjder. Hur kunde han få det att rinna *af*, — oförmögen i själfva verket att gå *upp*!

313.

Han har beslutit sig att icke svara på några angrepp. Med andra ord: han har beslutit sig att svara — *alltid*.

314.

Den författare som icke sätter en part af sin ärelystnad på att *icke* vara känd — och icke *kunna* vara känd — af det stora flertalet »bildade människor», den mannens ärelystnad ger jag inte två öre för.

315.

Den som har detta i sinne djupt: hvilket kostbart möjligheten att meddela sig innebär (de hörande må vara huru få som helst) — han skall som författare ha en fruktbar grund — låghets värme och vindlugn — hvari goda, sällsyntaste ting kunna mogna för honom, — ja, det sällsyntaste, sommar, kan blifva till för honom. Och i sådan känsla, sådan värdering skall han ega det bästa skydd mot offentlighets alla febrar och förgiftningar.

316.

Vid alla försvarsåtgärder är detta det första budet: hålla sitt blod rent. Ty endast därigenom har du *maktförbindelse*. Allt verkligt krig, all sann polemik är framför allt en renhetsåtgärd.

— Det ser ut som om de smutskastade *hvarandra*. I själfva verket är det något helt annat, något långt vidrigare som försiggår.

317.

Grund är *allt*. Där du är grund (själfbestånd), är du i segern, så djupt man i mänsklig seger kan vara.

Där du vägrar att öppna ditt innersta blod för giftet, vägrar att upplåta din innersta tillflyktsort för fienden (d. ä.: vägrar att hata) — där är du öfver allt. Ty hvad är innerst detta: att hata? Det är att ha prisgifvit sina djupaste befästningar, — ingått *förbund* med fienden.

318.

Så länge man är i stånd att finna ett intresse i förebyggandet af sinnessjukdom, en spänning i striden om bevarandet af hållning, en lustretelse i själfva det innerst kväfvande och ångestsvarta, är man ännu utanför den egentliga faran — väl? Det är i flykten till de skenbara lindringsmedlen, och glömskemedlen, eller i det hopplösa stillablifvande som faran

hotar. »Sich regen macht Segen» är ett enkelt, därför djupt ord.

319.

Mot den kortsynta försvarslusten, mot det billiga begäret att »bita ifrån sig» är det som de djupa skyddsvärnen — af lefnadsstil och lefnadspathos — måste läggas. Här den *Melancholia*, den förnämhet af en stor smak, hvaruti kallt välkomnas — såsom naturligt åtföljande och ledsagande — hvarje oförståelse, hvarje förfalskning och hån.

Ett halft försvar — en blodförgiftning! I försvar gäller helhet. Denna helhet är din lefnadsstil.

320.

Det gifves en vredens eloquentia af djupaste räckvidd, af outsläcklig kraft: men den nås blott af de sällsynte, som varit mästare öfver vrede.

Tydlighet öfver sådan vredes spår, — huru de aftryckt sig, huru ton af den är att förnimma — för den som lärt att lyssna, lärt *helt* urskilja i en sval stämma: sådan tydlighet och sådan tydlighets lust kan sätta mer frukt än de trägnaste öfningar på själfbehärskningens väg

321.

Upp till källorna af Nil admirari kommo endast de, som kände, att det att gå genom världen som ljus — i tanke, i konst — beror af renaste kraft af glömma, djupaste makt af *icke se*.

322.

Polemik. — Det verkliga segrandets grundställning: inför allt, i allt hålla fast för blicken detta, att lifvets list går ständigt ut på *ett* —, att utsläcka, fråntaga oss vår finaste instinkt till harmoni och sötma, komma oss att kvarstå som — kart. *Μεμυσωμένως* — icke minst där det gäller att med eftertryck värja sig! I polemik — se först och sist efter sol. Det är hvad som värjer — och helar. Helar det dig själf i sanning, måste det också i världen vara till sol.

323.

Öfverlämnad åt vreden — hvad är det, plötsligt, du känner dig ha mist?

Du har mist sak för — din vrede. Du går hand i hand med din smaks och lefnadslinjes och — Vredes dödsfiender.

I den stora smakens vrede — om du där vill andas och näras — gäller högst af allt det imperativ som heter *primum vivere!* — uti hvars lydriad allena du kan blifva delaktig af ett välgörande, ett bärande, ett härskande af vrede. Du måste lära dig en småstickenhet mot dig själf, som uppfyller och spänner din lifsdags hvälfning — helt, fläcklöst.

324.

Under det rått skefva och skärande i vissa mänskoödens och karaktärers sätt och uttryck mot världen låg en sönderbrusten möjlighet: möjligheten af ädel fiendskap, ett andens sanna förakt mot allt världsfalskt och lifsförtorkande — *det* förakt, som i tapper och renlig helgd är bästa väggkost och finaste lifsdryck en tapper ande kan få med sig på sin bana; det förakt som trots allt går som en helande outsläcklig ton genom mänskohistorien.

325.

Hvad som ger en kränkning, ett tillsidosättande, missförståelse o. s. v. den hemliga brännande kraften kan ligga i något helt annat

än orättvisan själf, våldet i och för sig —: snarare är det mycket ofta så, att det är svedan af brutna föresatser, grämelsen öfver alla de brott och småfusk i egna lifslinjens raka genomförande man gjort sig skyldig till, som nu frammanas: frammanas, nämligen — af den hemliga bittra insikt man eger om det ljufva skyddsvärn mot alla insulter som ligger i säkerheten om ett obrutet-ofläckadt trohetsförhållande till de erfarenheter som äro *blodslinjen* i oss, det ledsagande-genuina i hvar människa, vårt daimonion.

326.

Sorg hämna — det är mans gärning.

Det finns ett ethiskt moment i all sorg. Den som väl ger akt här, kan näras, kan växa i sorg, — i hämnd.

Det är hela vår instinkt till sundhet som älskar denna hämnd.

327.

Hoppas, att en dag kunna hafva rätt till ett annat namn för detta, *men* kalla det äfven:

hämndtanken. Så gör du klokt; — och vet att den som har den stora hämndtanken är förlorad den dag han glömmer den.

328.

De som hade mycket att glömma, mycket att begrafva fingo häraf sitt förhållande till lifvets yttre glädje bestämdt. Ty alla efterlåtenheter hade det med sig, att de kommo ärren att svida. Men samvetsömtålig afhållsamhet får naturligtvis ofta se sig förväxlad med feghet, pusillanimité, strebertum.

329.

Med själfkännedom's slagruta — till världskännedom: *det* gäller. Men sådan själfkännedom (— som kan blifva sådan slagruta —) fås endast med musiska makters nåd. Där du förlitar dig på dina finaste behof, där anklagar du ej, där *kan* ej annat ditt öga än se rakt. Hvad *ira*, hvad *taedium*, hvad världens löje och förakt — för den som håller sig själf i ära!

Att i inre land kunna hafva all sin världskunskaps källa är den konstnärliga människans företräde, och innebär hennes egentliga,

skapande förpliktelse — till ro. Hon måste vara en »titan» däri.

330.

Natten — då den är god — är fylld af daglängtan, ända djupt ned i drömmen. Det Pythagoreiska har utan tvifvel ett hufvudmoment i dag-(morgon-)dyrkan, och den goda drömmen är sättet att ega dag, lif, ljus äfven i natten, i sömnen — ja, i döden. Ja, är här ej en djup skön analogi —: lifvet, lifsdagen, sedd under karaktären af förberedelsehandling och skyddsåtgärder för den goda drömmen!

331.

Så i allt syfta: att mörkret må blifva ditt ljus till upplysning, att natt må gifva ledning åt dag.

I forntid offrade man åt den goda drömmen; man egnade natten och drömmarna en djup uppmärksamhet. Det betyder att man insåg att styrka och klarhet äro ett jämviktsförhållande; att det stora mörka måste vara i det stora ljusa, det stora ljusa i det stora mörka. För dem som syfta i sitt lufs förande till den bästa

öfverensstämmelse med sig själfva äro natten och drömmen till underrättelse. Men hvad är den sorgens skaldevisdom, hvarom de nyare så ofta tala, annat än ett eko af forntids drömkult. Så är Ibsen en forntidsgestalt likaväl som Swedenborg. Och det oförgängliga hos Comte är samma sorgs och natts stjärnljus som skapat Dante.

332.

Den tappra dagen föder en son: Vakt för natten, vakt för goda drömmar.

Skulle icke det tappra lifvet föda dig en skyddsvakt, en vid-handen-ledande — *vidare* ledande?

333.

Hvad Natten svarade, det kom att bero af huru du frågat Dagen.

334.

Det gifves drömmar som förplikta. Hvad vet jag om att *tro gudom!* Men att tro gudom, skulle ej det vara försöket öfver alla försök, lifvets samlade egendom? Hvad har jag gjort för att detta skulle kunna bo och vistas när

mig! Har jag indruckit denna dröms ljus —, att det måtte härska i all min rörelse, från tida till sent styra min färd? — gudom, höghet-mildhet, gåtans visshet lefva i min blod —: har jag någonsin låtit mig heligt förplikta af min dröm?

Ty natten kommer

Hvarför var mig alltid ett *samfällt* något ögonblickligt hela min natur till trots och vedervilja upprörande och bortstötande? Hvarför skar mig all gemensambetsyttring i själens öra såsom en gemenhet och falskhet?

Skulle ej *det* varit livvets uppgift och ledning för mig: att skilja ut med vaksam blick det rena och höga ur denna grundinstinkt från det orena, låga, fula? Sanningsförhållandet såsom ensamhet, den sanna gemensambeten; lögnförhållande såsom mängd, öfverenshet, *πάθος*: detta syn- och känslösätt var mitt afgörandes punkt — till höjd, till fall.

Instinkten till det Enkla finner jag öfverallt ha varit det bärande i min tillvaro, räddande i dess kriser och nödlägen.

Instinkten till det Enkla —: till styrkan och

glädjen af ett moraliskt »friluft»-element; instinkten af svagheten och orenheten af social-konventionella tillfredsställelser — med ett ord: forntidsinstinkten.

337.

Med ett fint *minne* och urskiljning för högsta frihets platser och ögonblick i mitt lif skulle vägen vara gifven.

Ljuskänslighetens Mnemosyne: så vill jag kalla denna erfarenhets gudom. Den är väl en blodets tradition och innersta arfsangelägenhet, liksom andra gudar. Men för mig blef hon den klarast skönjbara af dem alla, den påtagligen ingripande och ledande.

338.

Drifva spekulation med renlighetskraf, inre andningsorgans samvete, viljans vård och villkor... Sämre kan man spekulera uti! Jag ville gärna ha gjort mig värd att kallas pedant för sådan saks skull.

Huru säkert ville ej instinkt leda mig i ungdomen! Men af denna säkerhet vardt jag förvand. Jag räknade så visst därpå, att denna

instinktsklarhetens daimon skulle obegränsadt öfverse med trohetsbrottet att vilja hålla god min till lefnadsomgifningar som jag föraktade. Så blef jag satt i den hårda skolan. Fick tigga om hvar fattig gunst af ädla makter som förr hållit mig vid handen.

339.

Alltid tänkte *jag* — vertumnis quotquot sunt natus iniquis!—: Nog ger väl lifvet tid att sätta punkt!

Och likväl — hur måste jag ej förundra mig öfver en möjlighet till frändskapskänsla och frändskapsvisshet inför högsta former af lefnadshållning och beslut, hvilken ändå, till sist och trots allt, *var* min förvånande upplevelse!

340.

»Endast i drömmen är säkerhet!» — Så Poe, så alla hans fränder.

Var det hos Huysmans, Edgar Poe, Gustave Moreau jag skulle söka tröst — och dröm!

Nej. Min drömkraft var utaf annat ljus, annan hälsa. Och det var igenkännandet af det ljuset och den drömmen, som en gång af-

gjorde öfver mig och mitt hedniska hjärta. Det var i *deras* dröm och deras luftstreck som det innersta säkerhetsljuset hos mig vändades, sårades som djupast, — var i kvalen här det gick upp för mig hvad lif och uppgift kunde blifva för mig: att bevisa min arfsrätt till högre dröm, starkare dröm.

341.

Bättre vara rädd för människorna än vara rädd för ensamheten. Ty ensamhet är lifsgrunden, sanningslifs villkor, ljuslifs källa. Hvad är det jag fruktar hos människorna? Mörkret, — ensamhet!

342.

Suave mari magno —. De fridfulles mäktiga sladderhunger! Hur ljufligt näres deras stilla fridslåga af andras ofrid!

Nej, till ett *suave mari magno* hör annat ljus' makt än läsarfrid.

Hade ej själskvalet i sitt följe tvånget till det djupa och svala, ville jag ej vara till! Men så snart detta är där, och rör sig, då kan jag trots allt utbrista och förlösas i ett *Suave Mari*

Magno. Ve mig, om min själ ej kan föda detta tvång och denna törst.

343.

Hvad i mörkrets vånda i min natur, i mitt öde jag såg — såg som ett oöfverstigligt stängande, demoniskt förgörande: det vardt, då syns grund och helhets ögas kraft återvunnits, *det* som förlänade mig upptäcktslusts eldhåg; hit måste jag åter vända för att bada mitt öga rent, ljust: skärpt till syn och fynd.

344.

Man måste — om i sin egen tid eller någon annan, det är likgiltigt — hafva mött den man, hvars *öga* man aldrig kan — icke får kunna vilja — undandraga sig. För mig var, i lyckliga dagar, Goethe denna blick och detta öga. — Ofta måste jag gå till andra, som lättare syntes vilja gifva mig rätt. Men jag måste alltid vända tillbaka.

345.

»Så groft kunde han gå i fällan ... en sådan tjenst göra sin fiende, mig!»

Så tänkte jag alltid, i friska höga tider af mitt lif, inför angrepp och nedsvärtningar af det slag som världen tager så blodigt på allvar. — *Allvar!* Det var just det, som gjorde mig hård, att jag såg att allvaret icke kunde ligga *där nere*, där sådan fiende stred: såg att det var tomma luften han högg i, att där han trodde sig träffa mig, var det endast en skugga han träffade. Hur hade han ej brakt hela mitt väsen att fyllas af härlig förvissning om verkligheten, hållbarheten af det lif min tanke lefde; hvilken tjänst hade han ej bevisat mig! Mitt var äfventyret och framtiden: mot deras glänsande ängder var det han påskyndade gynnande min färd.

346.

Hvad är *klostret*?

Det är den lefvande insikten af, insikts fulla inlevande i djupaste energiernas lag —: aretå på musisk grund.

347.

Till min skyddande atmosfär hör, oundärligen, detta: att i mitt arbete kunna afstänga mig från tanken på att verka, att uppnå något

med detta arbete. Finnes något af hvad som efter mig skall finnas kvar, som kunde en gång komma att utöfva en verkan af hälsa och godhet, då skall det vara ur ting som undfåtts i denna kraft en sådan verkan skall framgå.

348.

Hvad är en *människas* högsta begär? Elds och svalkas enhet. Det skiljer henne från klöfdjuren.

Att eld och svalka — marmorsvalka! — låta förena sig: det är det härliga Hellas' värld visat. *Det* är hvad som gjorde den så djupt kostbar alltid — för män af brinnande hjärtat.

349.

Hvarje skönhetssyn, som jag ej förmådde lyfta upp i min renaste viljas rum, blef tagg och gift för mitt hjärta. Därmed var det produktiva lifvets grunderfarenhet gifven. Därför älskade jag skönheten — med fruktan och bäfvan; så som man älskar fara och äfventyr.

350.

Jag tror att grekisk patriotism i dess djup, dess mänsklighetsomfattande betydelse är att

hänföra till eros-lifvet, — och på just samma sätt som den grekiska konstens, ja, i grunden hela den grekiska bildningens lif. Jag tror att här står man vid de högsta och heligaste eldar som för mänskligheten tändt sig. — Allt *nationellt* blef för mig en ton ur mänskliga andens djupaste skönhetslust: därför endast med eros-lif i förbund kan det vara till för mig. Här ville jag söka min förening med de ljuse och tappre: *ἔρωτα θεῖον ἐραστέντες*.

351.

Jag har aldrig kunnat lära annat än hvad jag *kände igen*, d. ä. — mindes. Och kunde som barn aldrig förstå hvarför mina lärare kallade mig lat. De trodde mig vara ett »godt läshufvud».

Jag var destinerad helt och hållet af erinring.

352.

Hvad man förklarade mig utestängd ifrån, och hvad man hade sig som angelägnast att förneka mig tillträde till: det gjorde jag till min disciplin. Efter råd och lämpa, och i enlighet med naturliga tillgångar.

— Min lärgirighet och min uppfinningsrikedom i inre syn och iakttagelse har från tidigaste början erhållit sin karaktär af sådana ömtåligheter. Omständigheterna lade med frikostig hand motiv och väckelser i min väg, och jag utnyttjade dem, — ty jag såg att de skulle kväfva mig, om jag ej så gjorde.

I denna mening — af *novus* och *avtodidaktos* — kunde jag kalla mig en sann uppkomling, — och såsom sådan kände jag mig och hade min goda styrka däri. Men i arf och anor kunde jag på samma gång räkna mig äldre än de flesta: för så vidt krafvet stränghet är det som afgör.

353.

Det var en instinkt af styrka och renhet hos mig, som förbjöd mig att söka underrättelser om mig själf annat än hos mig själf. Därför »tog jag allting för hårdt», som det hette, ja, därför blef lifvet svårt; — men ingenting ljufvare än detta stränga och svåra, när jag verkligt ställde mig därunder, — när verkligt min själ låg öppnad till denna stjärnblicks möte. —

»Nur wo du klar ins holde Klare schaut,
Dir angehörst und Dir allein vertraust!»

Sådana ord voro mig alltifrån tidiga ungdomsdagar till bekräftelse, till upprättelse och till uppandning ur den ständigt gäckade kvaldrömmen att i världen finna stöd, svar, ro.

354.

Den som låter sin själ fyllas af fruktans vishet — han låter ock sin själ fyllas af äkthet, handling, sak. Han kan med tröst uttala ett *non scholae!*

355.

Egoism och viktighet och småaktighet ... Det faller dig sannerligen allt annat i hågen än att rikta sådana misstankar och förebråelser emot dig: i det ögonblick du i vaknandets stund — såsom en förkastad — känner detta ordet genomstinga dig:

Säll är den, som icke fördömes af sin egen själ.

Hvilken underbar gryning af en tydlighetens lefnadsvärld i underordningsförhållande till ett »högre jag» (jag ville säga *Du!*) var det icke, mot hvars löftestecken hela min erfarenhet syntes framgå och vända sig!

Kommen till en viss ålder och belägenhet, har väl många gjort bäst i att känna sig som bonden i bärgningstiden. Ostadigt är det ju så godt som alltid i de tiderna med vind och väder. Icke låta den första kärften vänta på den sista! mente konungen. *Der Reisetuefel* — och den råder för många slags resor! — får man nu ha gjordt upp med. Göra kedjan kort! Ty det är en resa och ett äfventyr, det också. När Samuel Johnson till sist kom så långt att han kunde skaffa sig klocka, lät han sätta en inskription på urtaflan: *νυξ γαρ ερχεται*. (Det är ur Nya Testamentet och betyder: ty natten kommer.) Han var vid den punkt, där man så väl behöfver lifvet som aldrig annars: nämligen till att sluta det.

Ty hvad är resa, hvad är flykt? — Tro, att hvar misär gömmer uti sig en andligen befordrande krydda: god för tankens öga, outhärlig i längden för vilja till att undersöka och upp-daga, outhärlig för din sommar. Där du låtit denna krydda verka på dig, är din flykt gjord.

Du har flytt — genom att stanna kvar. Men den vanliga flykten betydde så ofta en förlorad skörd.

358.

Hvad man reser ifrån — i sin nyhetslängtan? Plikten till nyhet. De flesta som resa likna folk som äta utan hunger. Och fina människor erfara ett dunkelt samvetskval under resor.

All behärskning, all djup observans gömmer det äfventyrligas möjlighet, sätter i hvardagslivet in ett Columbiskt Genua. Därpå dess lockelse för djupa sinnen. Ty *land* är deras dröm, och hvarje underkastelse i behärskning — den må gälla det gråaste och simplaste — är ett högtidsfullt afsked.

359.

Ty Natten kommer. — Hvilket annat kriterium behöfdes väl än detta —:

De tankar att tänka, det sinne- och tanke-sätt öfva, som visat sig icke öfvergifva dig, när det som mörkast och allvarsfullast gällde! Och särskildt hålla vaket för erinringen hvad det var för sinne och tankesätt du med skamsenhet och leda måste spy ut ur din själ i dessa ögonblick!

360.

Att en människa i den ålder, då lifvets fullhet stiger som grällast för ögonen, ännu kan bibehålla sin lust vid ljuset, det är egentligen något mycket undransvärdt, mycket eftertänkligt. Är man tacksam som sig bör, har man väl också i den känslan ett stöd för sin vaksamhet.

361.

50 år är ej mycket. Men mäter man åren och lifslängden hos en människa efter det mått af förnuftets glädje hon erfarit, då *kunna* 50 år vara mycket. Jag har den lyckan att kunna säga, att för mig ha mina år varit mycket.

362.

Hvad var lyckan? Trohet mot min krafts villkor. —

Vill jag säga: själfkänedom, säger jag för mycket, ett alltför-problematiskt. Men jag kan säga: hemmastaddhet och skicklighet på det grundområde af själfkänedom, där villkoren för min kraft kommit till bjudande erfarenhet; — kan säga: trohet mot det gränsförhållande som gör mitt ögas bästa förvar, min varseblifning.

363.

Kanske var det en ljusning till sundhet, att jag begynte förstå, att i sökandet, i forskningen, i det produktiva lifvet var det *rätten* till att så lefva, söka, som var det första och det sista, det afgörande; och att krankhet var den oundvikliga följdén af att vilja få mer än sin rätt.

Den poetiske (skapande) har i sitt arbete aldrig annat än med lifvets grund att skaffa. Hans rätt till sitt material måste falla eller stå med detta djupa rättsförhållande. »Konstnärligt samvete» skall visa sig i ett annat allvar än de delikata omsorgers, hvarmed han vid början af banan räknat sig så mycket till godo.

364.

Hur klart har jag ej sett, att det karaktärs-sophisma, som osällt bestämde öfver mitt och mina fränders öde var detta: anslutning — med förbehåll!

365.

I det *autochthona* såg jag min räddning. I detta högmod min väg till underordning och frihet. Huru längtade jag ej — vid erkännandet

och klandret — till svalkan af de underrättelser jag själf, i andes underordning, i min bästa kärleks lydnad kämpat om hos mig själf! Huru har ej skolan varit frikostig mot mig! Huru har ej allt måst vidlåda, sveda och bränna min själ, — och huru ha ej svala böljor sjungit gualifvets frihets visor för mig!

366.

Tystnad — och goda underrättelser.

Jag blef mager, jag svalt, då jag fick många underrättelser utifrån. Ty de tilltöppte vägarna för den inre underrättelse, hvaraf jag allena kunde nära mig.

Hvarje kraftfullt ordets verk är i viss mening *förstlingsverk*. Ur tystnads vånda och välsignelse tog det sin lefvande atmosfär. Men de tätta svaren, framgångarna, »äran» ha ofta för alltid beröfvat en författare denna atmosfär.

367.

Den moraliska förkrosselsen (samvetets), botgörarens, — i fruktan och häfvan att varda befunnen såsom *den onde tjenaren* och få dela hans öde;

Den konstnärliga förkrosselsen: inför ljusets gudom och det skönas helighet:

Dessa båda vägar (hvilka väl aldrig kunna vara helt skilda) fann jag för min vandring, och dyrkade dem i hjärtats uppriktighet och fröjd — så långt min viljas kärlek gaf mig kraft.

368.

Det var min öfvertygelse som författare, att man endast på den rena privatautorliga vägen kan vara tid och framtid till någon egentlig nytta.

369.

Ett mänskoelement, en sinneshåg, hvars tillvaro anas för min viljas eros, anas såsom bakom de yttersta ljussløjorna af ett klart landskaps horisont hemlighetsfulla punkter och linjer kunna uppblänka — försvinna, sekundsnabbt, utan att ögat hinner fatta och fästa — och ändå stå kvar outplånliga för minne och längtan såsom detta landskaps yttersta tanke, härskande ledande genius —:

så, förloradt och outplånligt, det ljussken af ofödd dag, ofödt släkte och dess vilja, som

en gång nedsänkt sin tystnads stjärnblick i mitt hjärta.

370.

Att i lefnadsföreling rikta och ställa allt efter ett lyckligt tjeuande af morgontimmarnas genius, den tankens och längtans uppandning i frihet, som man endast får njuta när gårdagens aftou ligger obesudlad och klar för medvetandet, denna inriktning för lifvets förande har hos mig, likaväl som hos mången annan, förvandlat samvetets hemligaste krankhet och oro till en lifvet bärande jämvikt, — jag ville i tacksamhet kalla den: hälsa.

371.

Att låta allt underordna sig Morgou; att vid hvart steg hafva detta för öga: Huru förhåller sig detta till den underrättelses genius, hvori all min säkerhet bor, och utan hvilkens gunst mitt öga är villadt, domen öfver min själ utan hopp? Huru förhåller sig detta till den frågekraft af Morgou som allena kan gifva min dag upprätthet och rätt?

372.

För dagens skull! För den kommande! — för dess höga stund! Talisman att i all din färd medföra, ja, i själfva sömnens och drömmens. Ju renare (skärare) du kan uppbygga för dig ditt förhållande till dagen, desto vissare i inre strid skall du öfvervinna — desto lättare nedslå tvekans och splittrings makter.

373.

Hur ofta köpes ej en eländig glädje för afton med tillspillogifvelse af gyllne morgon! Men aldrig för dyrt köpes morgon.

Icke en dag kunde jag undvara *min* umgängeskrets, mina andligt befryndades sällskap, hvars bilder lefva för mitt öga i evig vårlufts nyhet. Denna nöd och detta tvång vardt min djupa lycka i lifvet. Med hvilken ensamhet ock jag den köpt — aldrig gjorde jag bättre köp!

374.

Äfven i natten, äfven i sömnen behöfver du ljuset! Annars gifver dig natten ingen näring åt dagen som kommer. Men detta nattens ljus tillstädjes dig endast om du hållit afton ren.

Plato har talat om glädjen att vara upptagen af ljuset äfven i sömnen; och den tid jag lefvat efter detta som rättesnöre behöfde jag intet annat.

Denna *lätta* sömn var den djupast närande!

375.

Hvad är säkerhet? Andens lefvande, vissa oro.

Huru mycket af oros visshet behöfves ej inför tanken att sluta, att gå ned! Huru mycket fasthållande om denna näring och väggkost — där väg upphör!

Se, om du kunde höra till desse, som på detta sätt ha fått veta hvad ungdom af ande är, — till desse, som ha kunnat säga till Ljuset: i kraft af min kärlek må jag väl fordra, att du gifver mig i min undergång en fortsättning till Dig!

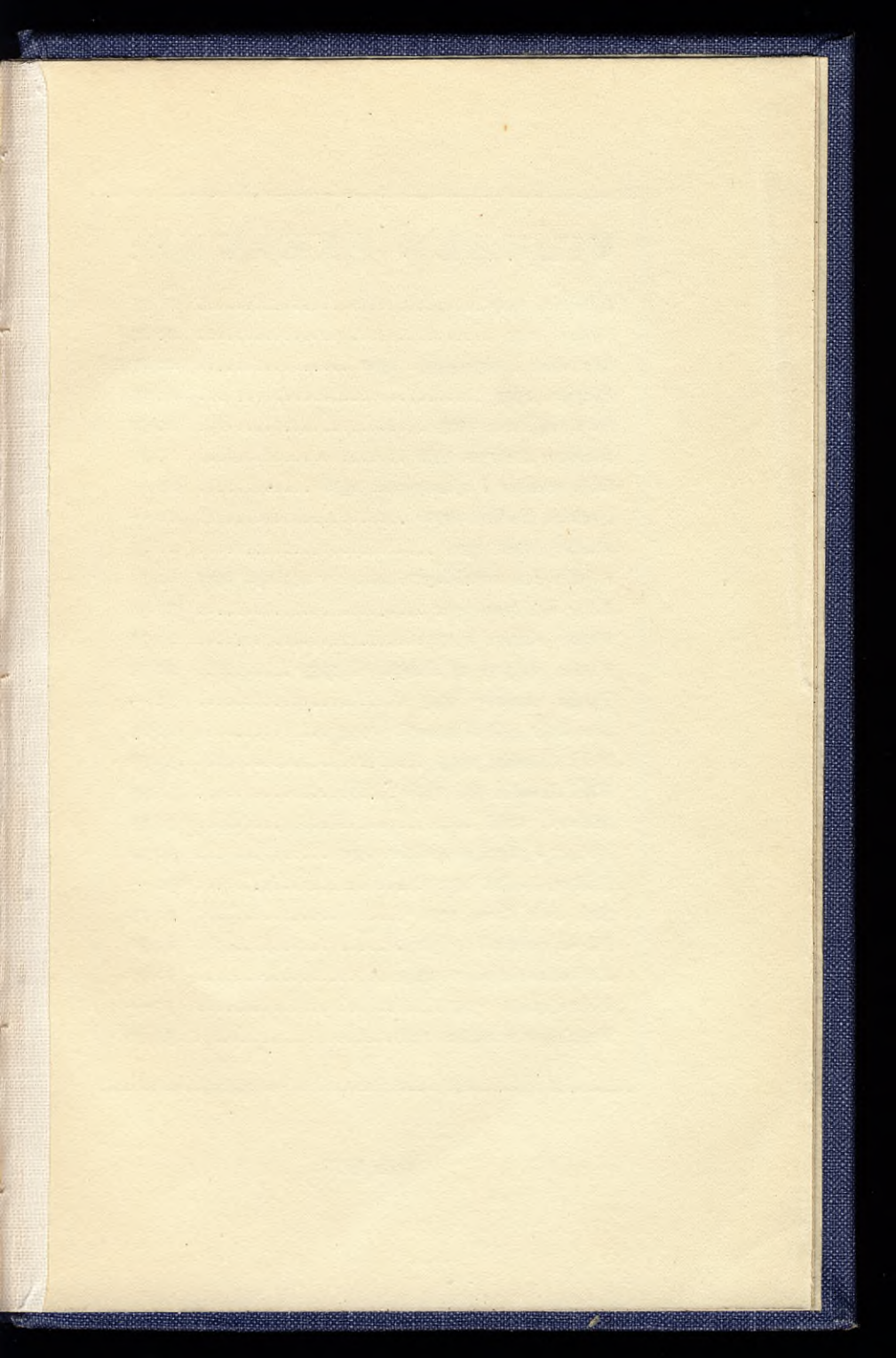
Bild från de klara timmar!
Lifvets höga timmars barn!
Möte dig hvar lifvets dag anden:

Din fasthets rena omgränsning
alltid
min andes morgons första blick:

Bild af mitt väsens mål, —
lag, högsta kraf.

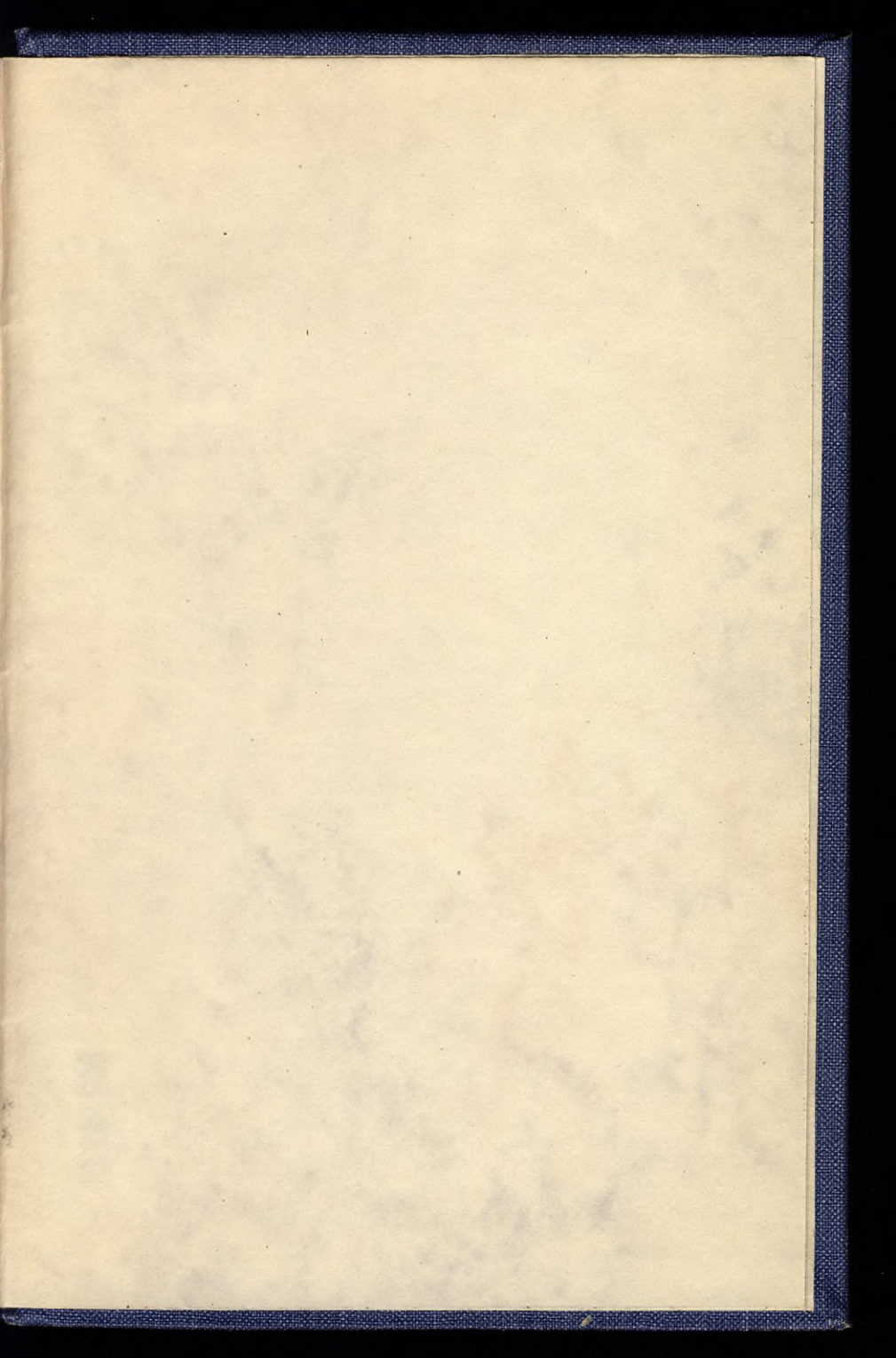
	Sid.
Hugrunor — Stormrunor	5
Energier	15
Tradition och nyhet	81
Lyra och Hades. — Ius legendi	93
Ty natten kommer	157

107/12
Madu 69.

VILHELM EKELUND:

<i>Vårbris.</i> 1900	1: 75
<i>Syner.</i> 1901	2: 25
<i>Melodier i skymning.</i> 1902	2: 25
<i>Elegier.</i> 1903	2: 25
<i>In Candidum.</i> 1905	2: 50
<i>Hafvets Stjärna.</i> 1906	2: 25
<i>Dithyramber i aftonglans.</i> 1906	2: —
<i>Grekisk Bukett.</i> 1906	2: —
<i>Antikt Ideal.</i> 1909	2: 25
<i>Böcker och vandringar.</i> 1910, ny upplaga 1923	6: 50
<i>Båge och lyra.</i> 1912	1: 50
<i>Valda dikter.</i> 1913	2: 75
<i>Valda skrifter af Leopardi.</i> 1913	2: 50
<i>Tyska utsikter.</i> 1913	3: —
<i>Nordiskt och Klassiskt.</i> 1914	2: 25
<i>Veri Similia.</i> 1915	3: 50
<i>Veri Similia. II.</i> 1916	3: 50
<i>Metron.</i> 1918	3: 75
<i>Attiskt i fågelperspektiv.</i> 1919	5: 50
<i>Dikter. I—III.</i> 1921	15: —
<i>Sak och sken.</i> 1921	4: 75
<i>På hafsstranden.</i> 1922	6: 50
<i>Lefnadsstämning.</i> 1925	5: 75
<i>Väst-Östligt.</i> 1925	3: —
<i>Passioner emellan.</i> 1927	5: 50

CONTENTS	
Introduction	1
Chapter I	10
Chapter II	20
Chapter III	30
Chapter IV	40
Chapter V	50
Chapter VI	60
Chapter VII	70
Chapter VIII	80
Chapter IX	90
Chapter X	100
Chapter XI	110
Chapter XII	120
Chapter XIII	130
Chapter XIV	140
Chapter XV	150
Chapter XVI	160
Chapter XVII	170
Chapter XVIII	180
Chapter XIX	190
Chapter XX	200
Appendix	210
Index	220

